

Sosiokulturell analyse

Torstrand bydel i Larvik

Sosiokulturell stedsanalyse i bydel Torstrand i Larvik

Utabeidet av
Asplan Viak for
Larvik kommune

asplan
viak

Larvik
kommune

Oppdragsnummer: 651131-01

Oppdragsleder: Sigrid Furuholt Engelstad

Medarbeidere: Sigurd Oland Nedrelid og Katja Buen

Layout: Åse Holte

02	12.02.2026	Sosiokulturell stedsanalyse	SFE, SON, KB KB

VER.	DATO	BESKRIVELSE	UTARB. AV	KS

Sammendrag

Analysen er en nullpunktsanalyse som skal danne grunnlag for utforming av strategiske og fysiske tiltak i områdesatsingen for Torstrand, og hvordan tiltakene bør innredes for å bidra til å styrke beboernes levekår gjennom varig forbedringer av tjenester og nærmiljøkvaliteter.

Analysen skal gi et bredt kunnskapsgrunnlag som blant annet identifiserer lokalbefolkningens ønsker og behov, og der det legges vekt på medvirkning gjennom spørreundersøkelse og intervjuer med befolkningen på Torstrand.

Analysen får fram ulike stedsbilder, stedsinteresser og stedsbruk, og reflekterer over ulike aktørers/brukeres roller, oppfatninger og erfaringer i tråd med de kriteriene som favnes av sosiokulturelle stedsanalyser.

Analysen kartlegger og analyserer demografiske forhold, boligsammensetningen, boligsituasjonen og boligbehovet på Torstrand.

Til slutt gir den sosiokulturelle stedsanalysen anbefalinger for programperioden. Anbefalingene inneholder organisatoriske og administrative forhold, styrking av tilbud og aktiviteter, sysselsetting og kompetanse, og anbefalinger til fysiske tiltak som opprusting av bomiljøer og utendørs møteplasser på kort og lang sikt.

Innhold

1	INNLEDNING	4
	1.1. Om sosiokulturelle stedsanalyser	6
	1.1. Problemstillinger	7
	1.2. Oppsummering av rapportens viktigste funn	8
2	METODE	9
	2.1. Dokumentanalyse	11
	2.2. Registerdata	12
	2.3. Spørreundersøkelse	13
	2.4. Intervju med ulike aktører på Torstrand	14
	2.5. Observasjon og fysisk stedsanalyse	15
3	FOLK OG STEDSBRUK	16
	3.1. Levekårsvariabler alene er ikke gode indikatorer på områdesatsinger	17
	3.2. Befolkning	18
	3.3. Boforhold, bomiljø og naboskap	19
	3.4. Utdanning, økonomi, samfunnsdeltakelse og næringsliv	25
	3.5. Utforming og bruk av byrom og gater	31
4	STEDSINTERESSER:	38
	4.1. Viktige aktører	39
	4.2. Viktige aktørgrupper	41
	4.3. Samarbeid mellom lokale aktører	42
	4.4. Næringsliv	43
	4.5. Opplevelse av påvirkningsmulighet	44
5	STEDSBILDER	45
	5.1. Kulturhistorie	47
	5.2. Avgrensninger, barrierer og forbindelser	48
	5.3. Territoriell stigmatisering: Opplevs bedre enn sitt rykte	49
	5.4. Identitetsskapende elementer og positive og negative stedsbilder	50
6	ANBEFALINGER FOR PROGRAMPERIODEN	54
	6.1. Styre og fastsette mål som gir retning	55
	6.2. Administrative ressurser	55
	6.3. Tverrsektoriell innsats	56
	6.4. Kommunikasjon og styrke eksisterende positive stedsbilder	57
	6.5. Styrke aktivitet og tilbud i regi av privat og frivillig sektor	58
	6.6. Sysselsetting og kompetanse	59
	6.7. Opprustning av boliger og bomiljøer	59
	6.8. Umiddelbare og langsiktige tiltak	60
	6.9. Nye utendørs møteplasser	63
7	KILDER	64
8	VEDLEGG Intervjuguide	65

1 Innledning

Områdesatsing er en langsiktig avtale mellom kommune og stat for å utjevne sosiale ulikheter og bedre levekårsutfordringer.

Hensikten med den sosiokulturelle stedsanalysen er todelt. Den skal belyse sosiale og stedlige utfordringer og muligheter, og danne et nullpunkt for måling av områdesatsingens effekter. Analysen skal bidra til kunnskapsbaserte prioriteringer i områdesatsing Torstrands programperiode.

Områdesatsinger er et statlig virkemiddel for å gjøre en ekstra innsats for å utvikle tjenestene og bedre nærmiljøkvalitetene i et avgrenset og levekårsutsatt område. Dette er et langsiktig samarbeid mellom staten og kommunen for å løfte bydelen. Å målrette innsatsen geografisk kan bidra til å redusere mulige negative nabolagseffekter, og bidra til en helhetlig innsats på tvers av tjenesteområder i kommune og stat, i større grad enn man ville fått til med en sektorbasert innsats.

Larvik er én av 14 kommuner som er med i regjeringens områdesatsing. Fra 2024 til 2028 vil områdesatsing Torstrand kunne utløse inntil 5 millioner kroner hvert år, avhengig av vedtak i statsbudsjettet.

Larvik kommune skal satse på følgende:

Levekår og folkehelse: Alle skal ha mulighet til et godt liv. Torstrand oppleves trygg og tilgjengelig for folk i ulike livsfaser med hensyn til bolig, utdanning, arbeid og generell livskvalitet. Utenforskap er redusert ved at flere innbyggere har kommet i arbeid, gjennomfører utdanning og deltar på sosiale arenaer.

Bydelsutvikling og nærmiljø: Vi vil skape et levende og trygt nærmiljø. Torstrand oppleves som en bydel det er godt å besøke, bo og leve i, med mange attraktive grønne lunger og møteplasser for rekreasjon og sosial- og fysisk aktivitet. Folk velger å bruke sykkel, gange og kollektivtransport fordi det er praktisk og effektivt samtidig som det er hyggelig og miljøvennlig. Forutsetningene for å drive næring i bydelen er styrket og skaper økt sysselsetting, og bidrar sammen med et godt kultur- og fritidstilbud, til et rikere byliv. Det er viktig for kommunen å oppnå synergier mellom områdesatsing Torstrand, oppgradering av vann- og avløpssystemet i bydelen og Bypakke Larvik.

Styrking av lokaldemokratiet: Alle skal få være med å bestemme. Torstrand oppleves å ha engasjerte og handlekraftige innbyggere, som har fått økt innflytelse i nærmiljø og bydelsutviklingen, og opplever stolthet og tilhørighet til bydelen. Potensialet i det kulturelle mangfoldet er styrket.

Figur:
Avgrensning levekårssone 14 for
Torstrand

1.1 OM SOSIOKULTURELL STEDSANALYSE

Sosiokulturell stedsanalyse er en alternativ måte å gjøre stedsanalyse på. Her analyseres stedsbilder, stedsbruk og stedsinteresser med tanke på å forstå hva et sted er, og for å gi bedre grunnlag for beslutninger om utvikling av stedet.

Utgangspunktet for sosiokulturelle stedsanalyser er at det eksisterer ulike forestillinger om et steds kvaliteter, særtrekk eller mangler, og ikke minst om hvordan stedet skal utvikles framover.

Analysen belyser ulike perspektiver og fortellinger, og gir innsikt i hvordan ulike aktører opplever og bruker et sted. Hva som skal til for at ungdom opplever stedet som attraktivt, kan være svært forskjellig fra voksnes vurderinger.

Sosiokulturelle stedsanalyser vektlegger spesielt hvordan ulike aktører bruker stedet, hvilke bilder de har av stedet i dag og for framtida, og hvilke interesser som er knyttet til dette. Aktørperspektivet blir derfor veldig sentralt når en skal gjennomføre en slik analyse.

En sosiokulturell stedsanalyse forutsetter at steder består av sosiale, kulturelle og fysiske egenskaper. Begge deler omtales i denne rapporten.

Analysen tar for seg verdier og preferanser, interessekonflikter og aktører. I vår analyse inngår en materiell analyse av levekår, bebyggelse og byrom, og lokale aktørers selvopplevde forståelse av materielle, sosiale og kulturelle forhold.

1.2 PROBLEMSTILLINGER

De tre problemstillingene har gitt retning til datainnsamling, metoder og analyse. Rapportens struktur følger også problemstillingene.

Stedsanalysen skal besvare følgende:

STEDSBRUK:

Hvem bruker Torstrand, og hvordan er bruken?

Her beskrives levekår og befolkning, fysiske strukturer som byrom, gater og boliger, men også tilbud og tjenester i nærmiljøet. Bruken, opplevelsen av bruken, og preferanser beskrives.

STEDSINTERESSE:

Hvilke interesser har aktørene knyttet til videre utvikling av Torstrand?

Ulike aktørgrupper og deres interesser identifiseres. Samsvar og eventuell konflikt identifiseres. I tillegg undersøkes påvirkning, kulturer og systemer for samarbeid og medvirkning, og suksessfaktorer som kan bidra positivt.

STEDSBILDER:

Hvilke stedsbilder lager aktørene om Torstrand?

Fysiske steder, identitetsskapende markører, hendelser og opplevelser henger tett sammen. Disse omtales samlet under stedsbilder. Stedsbildene forteller om opplevelser av kvaliteter og mangler. Stedsbildene kan komme fra innbyggerne selv, eller komme utenfra.

ANBEFALINGER

Med utgangspunkt i funnene for Torstrand, faglig kunnskap og empiri fra andre steder, utvikles anbefalinger for den videre programperioden.

1.3 OPPSUMMERING AV RAPPORTENS VIKTIGSTE FUNN: KVALITETENE OG UTFORDRINGENE FOR TORSTRAND

Kvaliteter:

- Torstrand har sentral beliggenhet og nærhet til sjø, strand, skoler og kulturtilbud som gir området potensial.
- Sterk lokal identitet og stolthet blant beboere.
- Mangfold i kultur og beboere oppfattes som positivt.

Utfordringer:

- Samordning av innsats i kommunen mellom områdesatsingen og tekniske tjenester
- Historisk negativt omdømme.
- Støy og dårlig infrastruktur påvirker bomiljøet negativt.
- Ungdom mangler møteplasser og fritidstilbud.

2 Metode

Hvordan har vi gått frem?

2 Metode - hvordan vi har gått frem

Åpenhet om datainnsamling og metoder er viktig, slik at framtidige evalueringer kan framskaffe sammenliknbare data med like metoder.

Vi har samlet kvalitative og kvantitative data, med spørreundersøkelse, kvalitative dybdeintervjuer, analyse av levekårsdata, fysisk stedsanalyse, og dokumentstudier.

Metodene utfyller hverandre ved at de avdekker forskjellig kunnskap, om ulike grupper. Ingen av datakildene er viktigere enn de andre. Totaliteten av kunnskap som datainnsamlingen har gitt er det sentrale. I spørreundersøkelsen er det for eksempel færre barn og unge. Det kompenseres ved at de har fått større fokus i den kvalitative datainnsamlingen.

Responsen fra innbyggerne på Torstrand har vært preget av et ønske om å dele av sin kunnskap, og å stille opp for å bidra til en god utvikling av området. Nær sagt alle grupper og personer vi har ønsket å snakke med, har stilt opp til intervjuer, og svarresponsen til spørreundersøkelsen har vært høy.

2.1 DOKUMENTANALYSE

Følgende dokumenter har inngått i datagrunnlaget til rapporten:

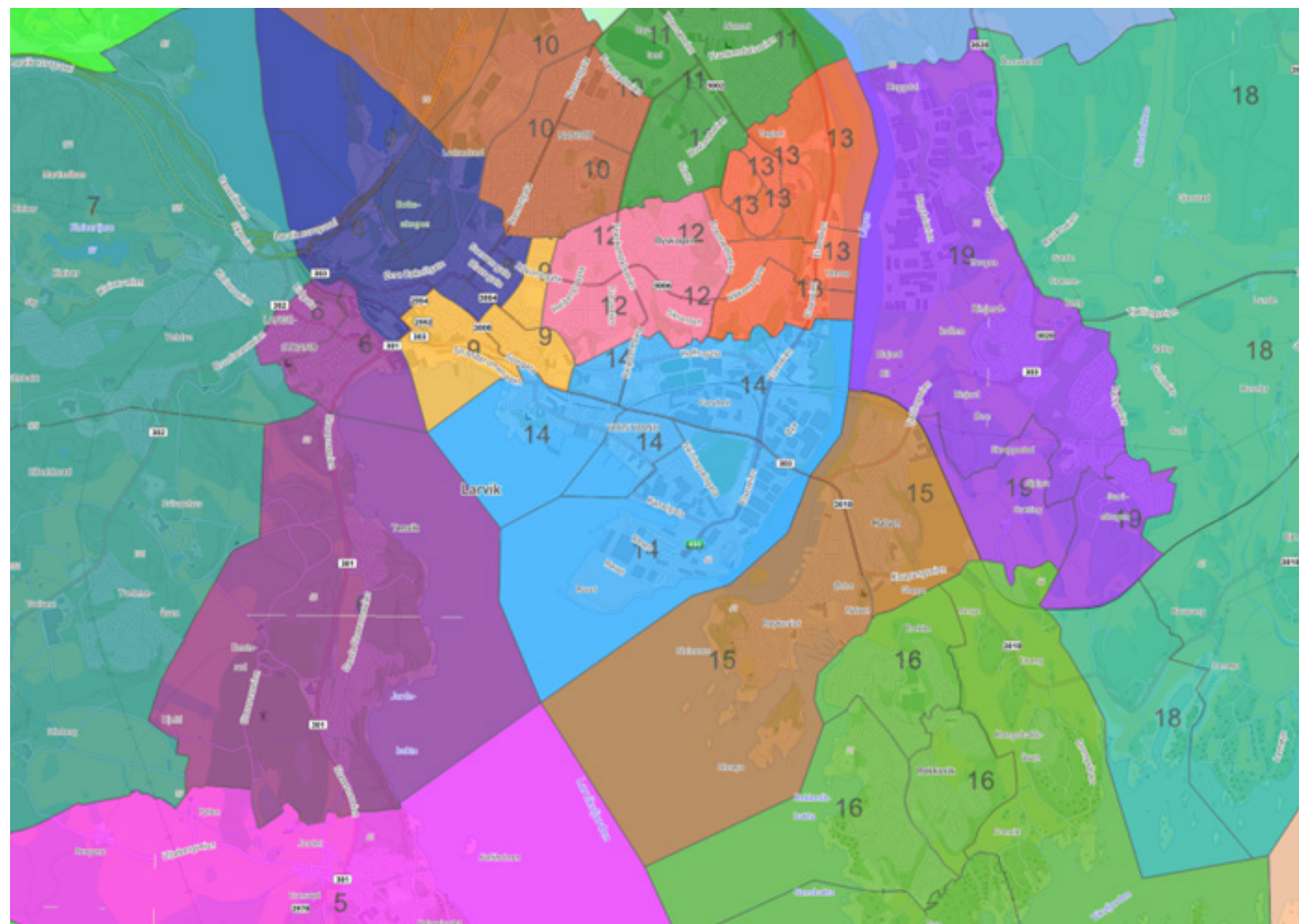
- Bypakke Larvik Elevrådet og elevene ved Mesterfjellet skole 2025
- Glassverkparken 2025
- Handlingsplan 2025 (Larvik kommune)
- Ideverksted på restaurant Vadskjæret 2024
- Innsiktsportefølje Lokalt Byrå 2024
- Kunnskapsgrunnlag 2024-2028 (Larvik kommune)
- Medvirkningsprosess for Furumoa ved Mesterfjellet skole (Larvik kommune 2017)
- Medvirkningsprosess for Glassverkparken
- Midtveisevaluering av områdesatsingene i Oslo (Fafo og Pwc 2021)
- Stedsforståelse og analyse Lokalt byrå/lhuga arkitekter, 2024.
- Spørreundersøkelse 1. - 10. klasse i regi av Elevrådet ved Mesterfjellet (2024)
- Ungdata 2024 8.-10. trinn for hele Larvik kommune (NOVA 2024)
- Ungdata 2024: Sammenlikningsrapport (NOVA 2024)

2.2. REGISTERDATA

Vi har hentet ut et standardsett av 25 levekårsindikatorer fra Statistisk sentralbyrå med indikatorer fra 31.12.2022 og 1.1.2023, fra Nabolagshelse.

Se: "Dokumentasjon til levekårsindikatorer 2022" fra SSB for ytterligere informasjon om hver enkelt indikator. I levekårszone 14 i Larvik kommune er det registrert 2512 personer.

Registerdata er nøyaktige og detaljerte data som systematisk er samlet inn over tid, ofte i store databaser, og inneholder informasjon om hele eller store deler av en befolkning.

Figur: Levekårsdataene er hentet fra temakart levekårszoner Larvik kommune

2.3. SPØRREUNDERSØKELSE

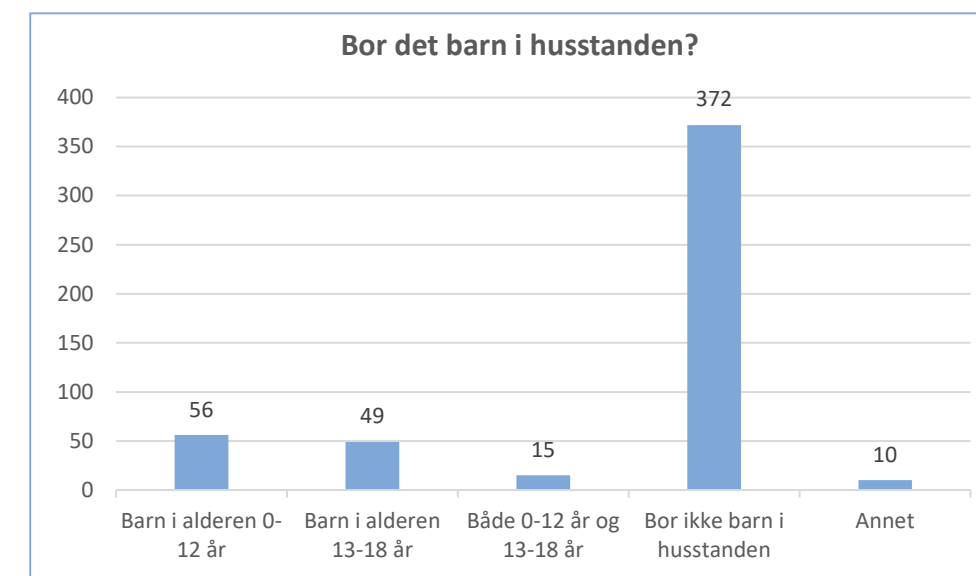
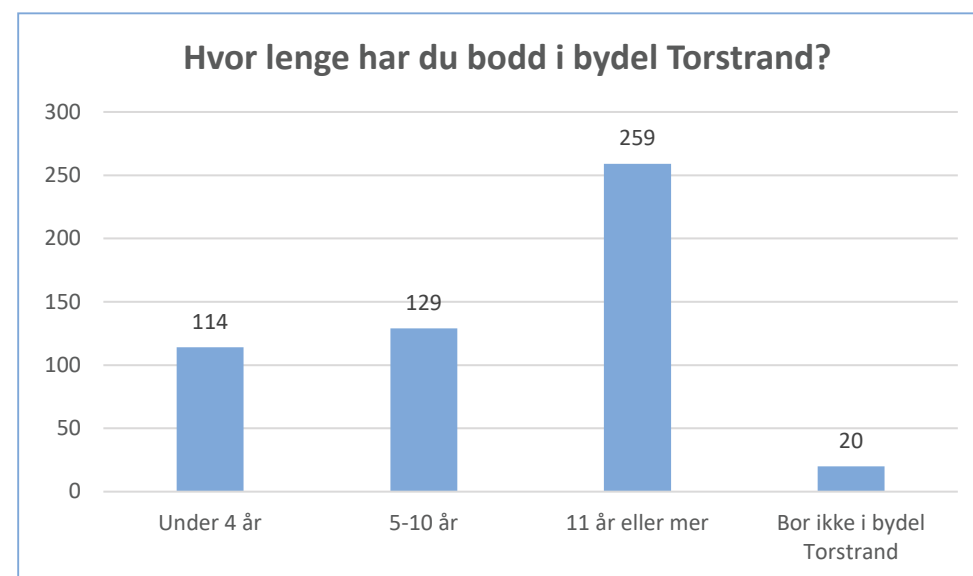
Det ble sendt ut en link til spørreundersøkelsen på tekstmelding fra kommunen til alle innbyggere i bydel Torstrand mandag 1. september.

Linken ble også lagt ut på forsiden på kommunens hjemmeside. Undersøkelsen ble fjernet 15. september. Totalt gikk tekstmelding ut til 1046 unike adresser/husstander. Det bor 2512 personer i det som defineres som bydel Torstrand. 522 respondenter svarte.

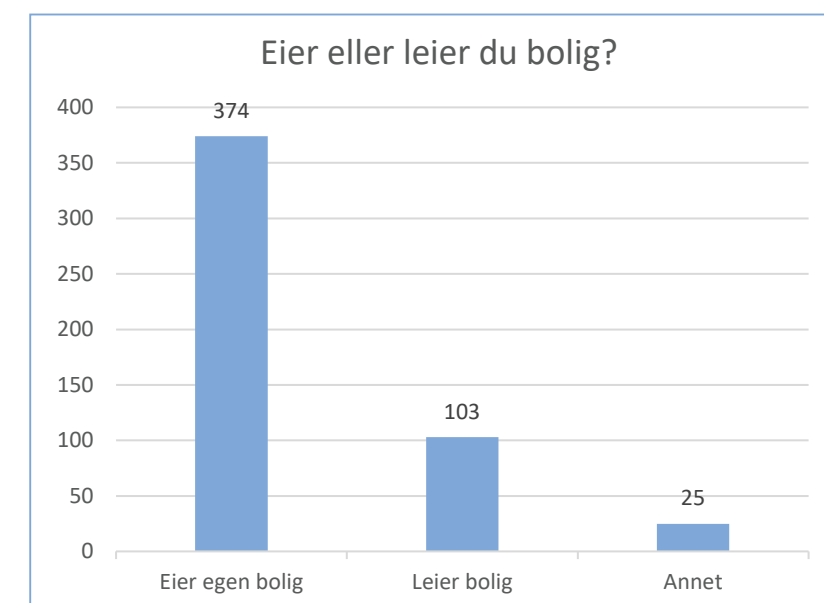
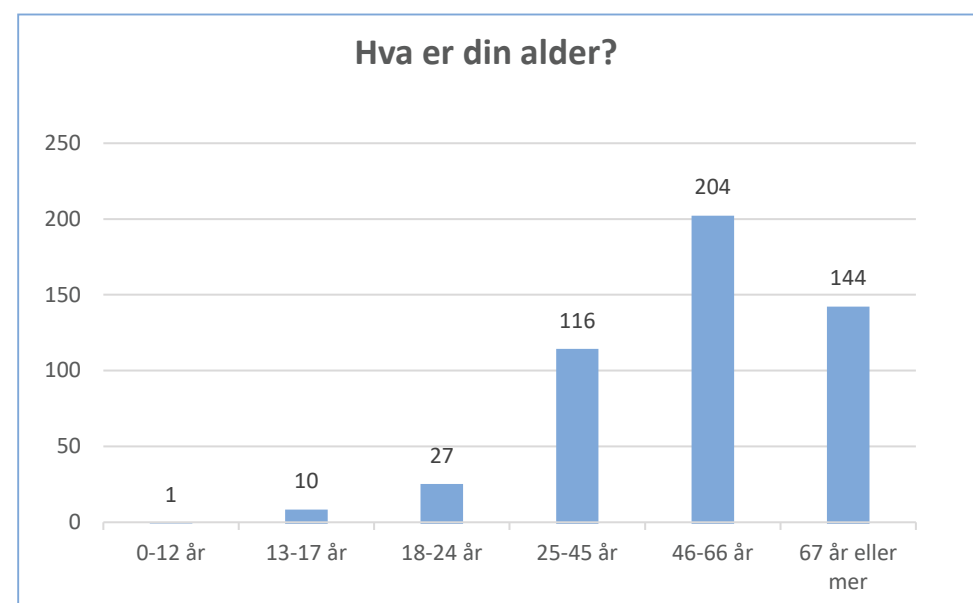
Spørreundersøkelsen gir oss rikere data enn registerdataen fra SBB. Her har vi stilt spørsmål som ikke fins i registerdataen. I tillegg har vi kunnet undersøke sammenhenger mellom ulike variabler. Kvaliteten på registerdataen er imidlertid høyere, ettersom dataen fra spørreundersøkelsen vil påvirkes av utvalget respondenter.

Det er svarene til de som bor på Torstrand ble undersøkt i den kvantitative analysen av spørreundersøkelsen. Respondentene reflekterer alderssammensetningen i bydelen, men representasjon fra personer under 18 år mangler. Det er forsøkt veiet opp med mer inngående kvalitativ datainnsamling om og med barn og unge.

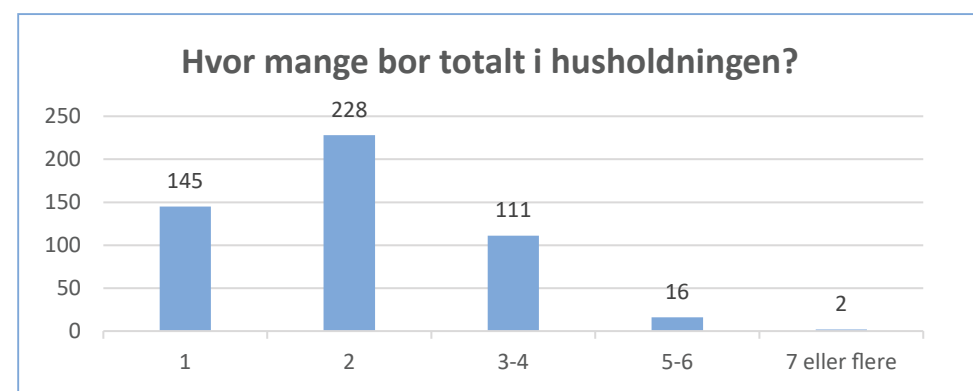
De fleste i spørreundersøkelsens utvalg har bodd i bydelen i 11 år eller mer, og er godt voksne. I spørreundersøkelsens utvalg bor respondentene i mindre grad alene (56,3 prosent i registerdata), leier i mindre grad (32,6 prosent i registerdata), og rapporterer lavere grad av utflytting (13,8 prosent i registerdata), enn SSB-dataen indikerer. Det kan indikere at spørreundersøkelsen er besvart av mer positive og engasjerte innbyggere, enn de faktiske tallene indikerer. Dette er i tråd med såkalte selvseleksjonsbias, som er en vanlig feilkilde, som kan oppstå når deltakere selv velger å delta i en studie eller et program, noe som kan føre til et skjevt utvalg fordi de som deltar, kan ha andre kjennetegn enn de som ikke deltar. Svar må tolkes med dette bakteppet. Flere bor alene etter SSB-dataen enn den selvrapporterte, som kan indikere at utvalget er skjevt. Det er også viktig å huske at registerdataen er basert på 2022-2023, mens spørreundersøkelsen ble gjennomført i 2025.

Figur: De i annet-kategorien har i stor grad voksne barn, som fortsatt bor hjemme.

Figur: De aller fleste i kategorien «annet» har enten misforstått spørsmålet, eller bor gratis hos familiemedlemmer, samboere eller liknende

2.4. INTERVJU MED ULIKE AKTØRER PÅ TORSTRAND

Intervjuer brukes til å samle inn detaljert, personlig informasjon fra individer om deres opplevelser, synspunkter, og motivasjoner. Intervjuobjektene er identifisert gjennom dokumentstudier og gjennom innspill fra informanter.

Vi har forsøkt å få innspill fra ulike type aktører. Intervjuer er gjennomført både fysisk og digitalt.

Vi har hatt ekstra fokus på barn og ungdommer under 18 år, og personer med innvandrerbakgrunn. De under 18 år er ikke inkludert i spørreundersøkelsen.

De med begrenset norskspråklig kunnskap har også hatt lavere svarprosent i spørreundersøkelsen, selv om det er tatt grep fra kommunens side for å øke svarprosenten.

Vi har totalt intervjuet 37 personer. Intervjuene har vart fra 30 - 90 minutter, og vært gruppeintervjuer eller en-til-en-intervjuer.

Intervjuene har vært gjennomført som såkalt semistrukturerte intervjuer hvor vi har brukt en intervjuguide, men har kunnet stille oppfølgingsspørsmål underveis. Det sikrer likheter mellom intervjuene, men mulighet for å gå i dybden av interessante temaer som dukker opp.

I tillegg har vi gjennomført intervjuer med helsetjeneste, tjenesteapparat, idrettsorganisasjoner og foreldre til ungdommer. Vi har også intervjuet eldre som en del av gruppeintervju og via en byvandring, hjelpeapparat rundt grupper med særskilte behov, representanter fra idrett, kultur og frivillighet, i tillegg til samtaler med samfunnsutviklingsaktører og personer med lokal tilhørighet på Torstrand.

2.5. OBSERVASJON OG FYSISK STEDSANALYSE

Fagpersoner på landskapsarkitektur og urbanisme har gjennomført observasjoner av viktige fysiske møteplasser, forbindelser og områder på Torstrand. Vi har benyttet GIS-verktøyet fieldmaps for å registrere og dokumentere ulike funn på Torstrand. Vi har også gjennomført byvandring med en kjentmann som er vokst opp i området, og har kunnskap om lokalhistorien på Torstrand.

3 Folk og stedsbruk

Hvilke grupper bor og holder til på Torstrand, og hvordan brukes området?

3. Folk og stedsbruk

I dette kapittelet skal det gjøres rede for levekårsvariabler og hvem som bor på Torstrand. Bruken av området beskrives, og også hvordan bruken oppleves av de som bor og ferdes her.

3.1. LEVEKÅRSVARIABLER ALENE ER IKKE GODE INDIKATORER PÅ OMRÅDESATSINGER

Det bør advares mot å tillegge levekårsvariabler for mye vekt, for å vurdere områdesatsingers måloppnåelse. På den ene siden har områdesatsinger en begrunnelse i å kompensere for ulikhet i levekår og sosiale muligheter. Samtidig vil hva som oppfattes som gode levekår variere mellom kontekster, og ikke nødvendigvis samsvare med registerdataene.

«By- og levekårsutvalet konkluderte med at områdesatsingar ikkje kan løyse strukturelle utfordringar i byutvikling eller levekår, men at områdesatsingar kan ha positive resultat på sosial kontakt, opplevd tryggleik og livskvalitet.»

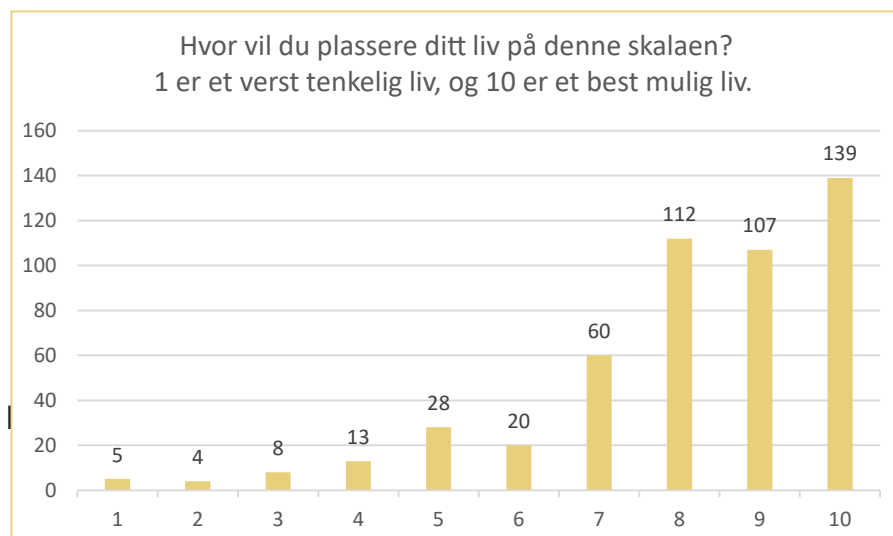
Meld. St. 28. Gode bysamfunn med små skilnader

En del større strukturelle endringer som inntekt, boligeierskap og sysselsetting kan det ikke forventes at en områdesatsing skal kunne påvirke i nevneverdig grad. Slike forhold påvirkes i større grad av nasjonale og økonomiske forhold, og går over lang tid. Forbedring i levekår kan også skyldes at den levekårsutsatte befolkningen flyttes ut av et område, framfor å løftes opp, som heller ikke er et ønskemål. Sentrumsnære bydeler er gjerne særlig utsatt for gentrifiseringstendenser.

Av denne grunn vil områdesatsinger gjerne ha mer oppnåelige siktemål, som å øke opplevd livskvalitet. Det kan skje ved å styrke sosiale og fysiske nærmiljøkvaliteter, og sørge for et inkluderende lokalsamfunn hvor flere grupper deltar og føler tilhørighet. Sistnevnte faktor omtales gjerne som sosial kapital. Sosial kapital defineres av Putnam (2000) som å skape tillit og sosiale nettverk. Sosial kapital omtales i større grad i kapittel 4 om sted-sinteresser.

Områder som skårer lavt på levekårsvariabler, kan likevel ha høy trivsel og tette sosiale bånd (Andersen, Brattbakk & Dalseide 2017). Dette korresponderer godt med resultatene fra spørreundersøkelsen for Torstrand (2025) som melder om jevnt over høy livskvalitet. Det står i kontrast til registerdataene som viser at befolkningen i snitt skårer dårligere på flere levekårsvariabler. Opplevde levekår framstår høyere enn det statistikken viser. Som en informant sier: «Det er nok mange som har dårlig råd, men jeg tror ikke at de som lever her opplever at de bor i et dårlig område.» Spørreundersøkelsen bekrefter dette. Jevnt over er de fleste fornøyd med levekårene.

Svarene på Torstrand indikerer ikke dårligere opplevelse av livskvalitet, enn i landsgjennomsnittet, som man finner i SSBs årlige livskvalitetsundersøkelser. SSB sin spørreundersøkelse og den som er gjennomført for Torstrand er imidlertid ikke helt sammenliknbare. Utvalgene er vesentlig større i SSB-undersøkelsene, og det er gjort grep for å sikre representativitet i utvalget på ulike faktorer, som ikke har vært mulig i vår mer begrensede spørreundersøkelse. Det viktigste på Torstrand blir å undersøke utviklingen over tid.

Figur: Hele utvalget.

Figur: Respondenter under 46 år.

3.2. BEFOLKNING

Barn og unge er typisk viktige målgrupper i områdesatsinger. Et vanlig utsagn er at barn og unge «lever lokale liv». De fleste går på nærskolen og tilbringer fritiden sin i nærmiljøet. Det er i nabolaget man utveksler sosial og kulturell kapital, og kan tilegne seg kunnskap som kan bli avgjørende for hvorvidt man blir samfunnsnyttig, eller del av et "dårlig" miljø. Sosiale arenaer som skole og nabolag kan ha vesentlige effekter på barns utvikling og sosiale mobilitet, selv om familie og foreldres ressurser er viktigst. Noen unge kan altså få drahjelp av oppvekststedet sitt, mens andre igjen kan få redusert sine sjanser (Brattbakk og Andersen, 2017).

Torstrand er en bydel i Larvik kommune med 2512 innbyggere. Befolkningen er i snitt eldre enn i Larvik og Norge for øvrig.

Andelen barn 3-12 år er lavere på Torstrand (7,6 prosent) enn Larvik kommune (10,6) og Norge (11,2). Det skiller denne områdesatsingen fra andre områdesatsinger, som typisk har høyere barneandel. Torstrand har imidlertid en høyere andel eldre enn i Larvik kommune og Norge.

På Torstrand er det en vesentlig høyere andel barn med barnevernstiltak, som vokser opp i lavinntekt, som opplever utflyttinger og enslige foreldre. Det høye antallet som velger å flytte ut fra Torstrand, indikerer et behov for å bedre oppvekstvilkårene. Som vi skal se videre framstår trafikk som en stor utfordring. Flere tar til orde for å redusere hastighet og trafikkmengde, og tilrettelegging for gående og syklende.

Bildet av levekårsutfordringer modereres av spørreundersøkelsen og intervjuene. De indikerer i hovedsak en høyere tilfredshet med kår for barn og unge. Noen tendenser trekker imidlertid i motsatt retning.

Det framgår av datamaterialet at både unge og voksne, etter spør flere aktiviteter og møteplasser tilrettelagt for unge. Kompetanse- og sysselsettingstiltak mot de yngste oppfattes som viktig. Undersøkelsen viser at de under 24 år i snitt er mindre fornøyde med møteplasser, tilrettelegging for gange, livskvalitet og tilhørighet, enn de som er eldre.

Barn og unge er en viktig målgruppe, som nevnes gjennomgående i den videre teksten om de ulike spesifikke temaene.

Kategori	Torstrand %	Larvik %	Norge %
Barneutflyttinger 0-5 år	24.3	4.2	6
Barn med enslige foreldre	33.7	17.1	15.9
Barn i lavinntektshusholdninger, EU-50	16.3	5.1	5.9
Barn i lavinntektshusholdninger, EU-60	30.1	10.8	11.5
Barn med barnevernstiltak	9	3.4	3.5

Figur: Registerdata.

3.3. BOFORHOLD, BOMILJØ OG NABOSKAP

Registerdataene viser at flere bor alene og i leide boliger på Torstrand, enn i Larvik og Norge. Andelen som flytter ut av bydelen er også høy, både blant voksne og barn 0-5 år. Behov for en innsats mot vanskeligstilte på boligmarkedet er identifisert i Kunnskapsgrunnlag for områdesatsing.

Samtidig viser spørreundersøkelsen at en vesentlig andel har bodd i bydelen i flere år. De som har bodd flere år i bydelen, er også eldre enn de med kortere botid. Det er ikke så overraskende. Men det kan indikere at det er en gruppe som trives godt og har bodd lenge i området, og en annen gruppe som ikke har like sterk tilhørighet. Dette får støtte i det kvalitative datamaterialet hvor det peker seg ut en stor andel eldre i befolkningen med svært sterk følelse av tilhørighet til Torstrand. Samtidig skal det ikke underslås at også yngre, og personer med kortere botid, synes å oppleve sterk grad av samhold og tilhørighet basert på den kvalitative dataen.

Enkelte respondenter i spørreundersøkelsen og informanter i intervjuene uttrykker ønsker om å redusere eller flytte antallet kommunale boliger for å unngå stigmatisering av området. Dette vil imidlertid ha store omkostninger for beboerne, og kan lede til forflytting av problemer, i stedet for å løse dem. Det er ikke formålet med områdesatsingene. Det er viktig at man ikke iverksetter tiltak som ender med å forskyve folkegrupper som kan være særlig sårbare i gentrifiseringsutsatte nabolag. En informant sier at boligprisene er relativt lave, dette gjør det mulig for folk med begrensede økonomiske ressurser å komme inn i boligeiermarkedet.

Av spørreundersøkelsen framgår det at de som eier, føler mer tilhørighet enn de som leier, og de som leier oppgir noe mindre kontakt med naboene. Det er i tråd med sammenhenger man har sett andre steder om at en høy andel leietakere gir flere utflyttinger, og lavere bofasthet. Iverksetting av tiltak for bofasthet og gode oppvekstsvilkår for barn og unge, utpeker seg som viktig. Spørreundersøkelsen viser at de som leier bolig føler mindre grad av tilhørighet til Torstrand, enn de som eier.

Kategori	Torstrand antall	Torstrand prosent	Larvik prosent	Hele landet prosent
Aleneboende	828	56.3	39.5	40.6
Leide boliger	480	32.6	21	23.7
Utflyttinger	349	13.8	4	5.4

Figur: Registerdata.

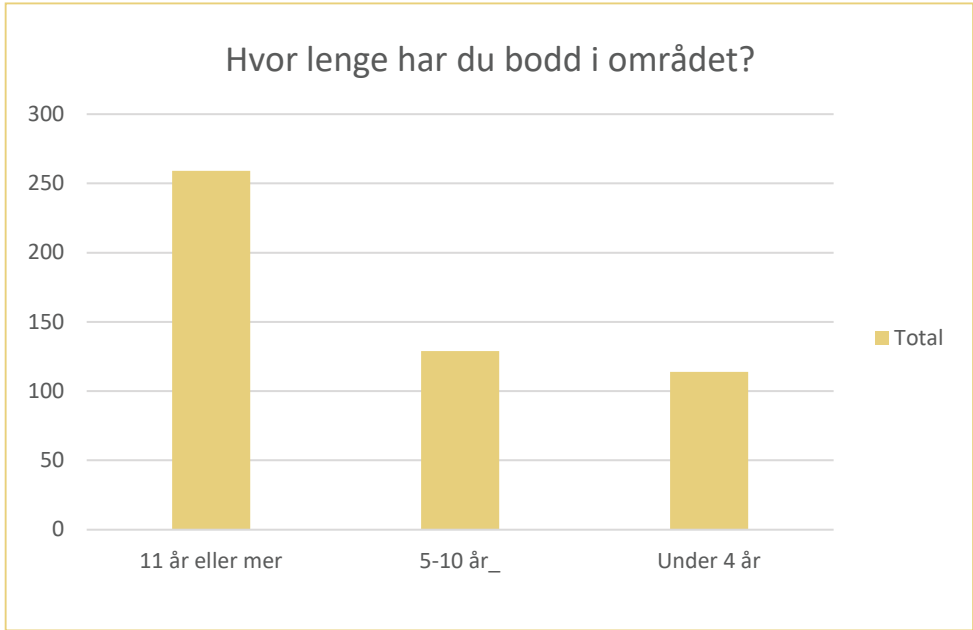
Andelen som leier er et strukturelt fenomen, som kan være vanskelig for en områdesatsing å påvirke. Muligheten til å stille krav i arealplanleggingen til etablering av borettslagsleiligheter i nye boligprosjekter er et mulig grep, som har vært på høring («Storingsproposisjon Prop. 161 L 2024–2025»).

Barnefamilier opplever en viss grad av mindre plass, enn respondentene for øvrig, men trangboddhet framstår ikke som noe stort problem basert på våre datakilder.

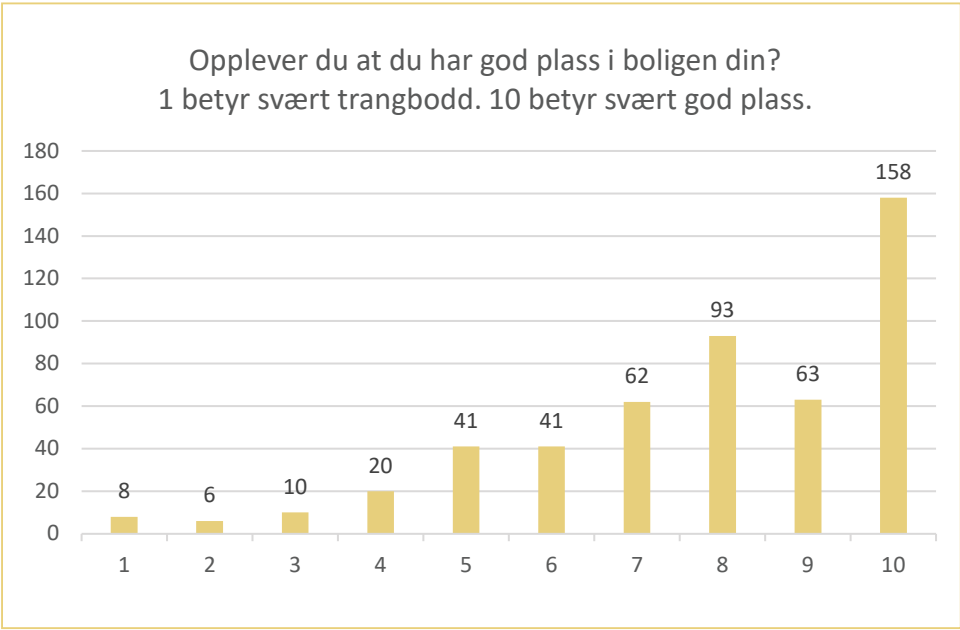
Dataen fra spørreundersøkelsen reflekteres til en viss grad i den kvalitative dataen fra intervjuene. Standard på bebyggelsen framgår som et viktig tema hos flere aktører. Det peker seg ut to begrunnelser i dataen: Økt livskvalitet for beboerne, og bedre omdømme for Torstrand som sted. En ungdom sier: «Det er mange gamle hus. De er ikke så gode å bo i.»

Det pekes på kommunale og private eiendomsforvaltere som viktige aktører i å øke standarden. De kommunale boligene oppfattes av noen som slitte. Den såkalte «Kiwi-blokka» framstår som et viktig bygg for flere. Det pekes også på at mange av utleieboligene kan knyttes til et fåtall utleiere, som dermed har stor påvirkning i å kunne øke standarden på bokvaliteten i området.

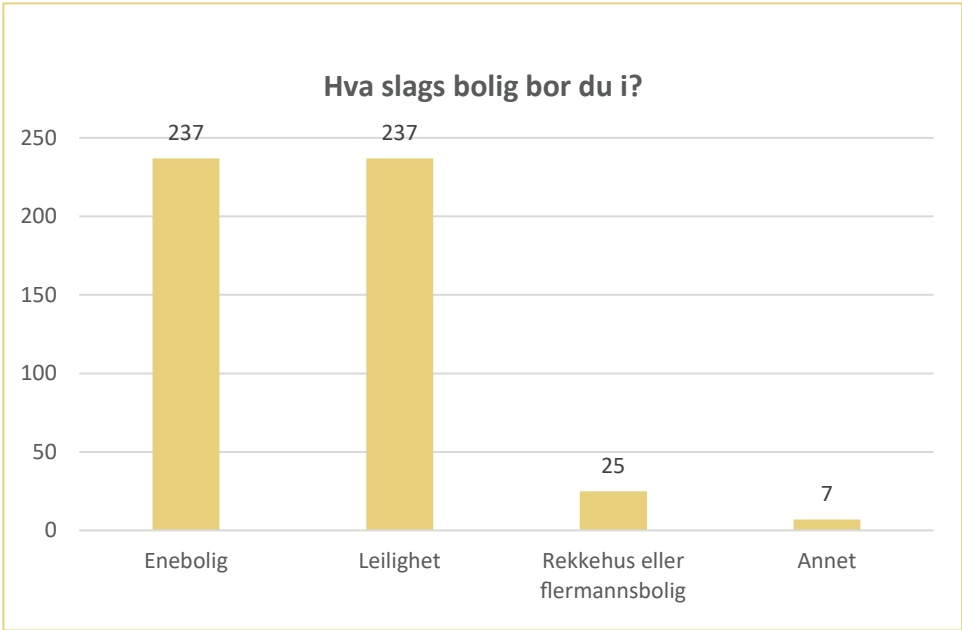

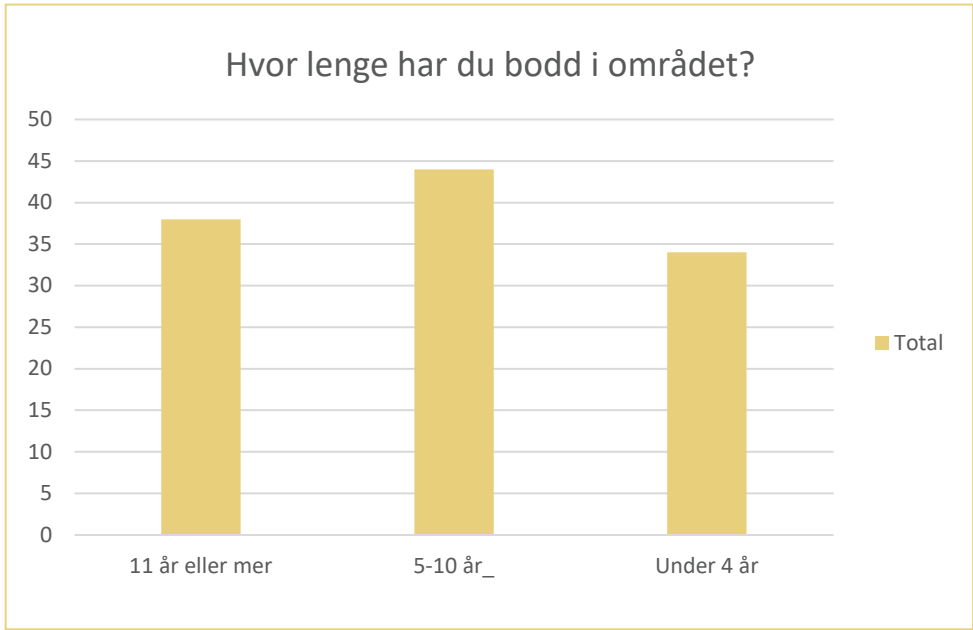
Figur: Svar for alle aldersgrupper.

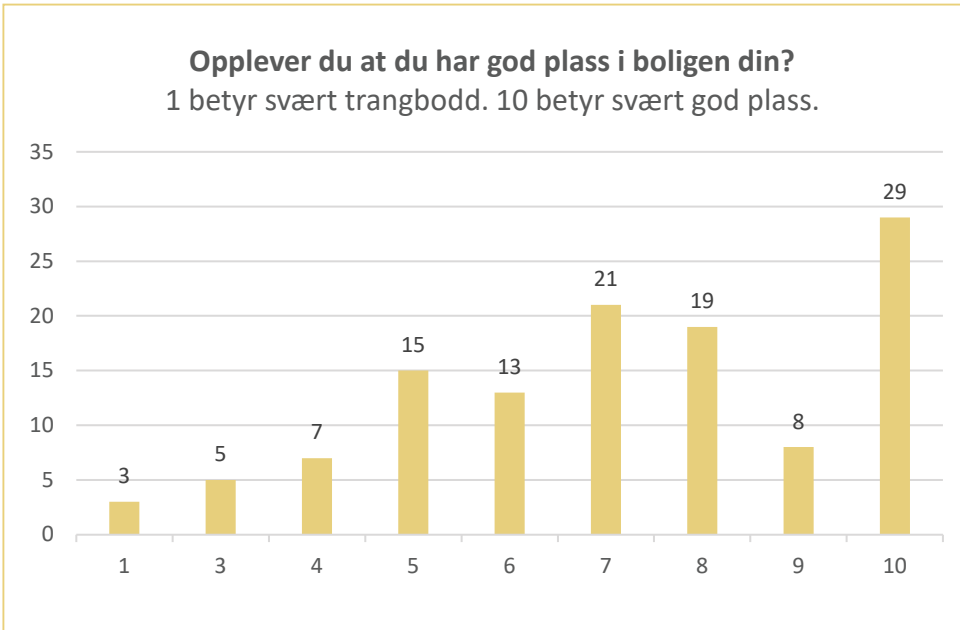
Figur: Respondentene opplever at de jevnt over har god plass (øverst).

Figur: Respondentene oppgir at de bor både i enebolig og rekkehus.

Figur: svar for aldersgruppen 25-44 år.

Figur: Barnefamilier oppgir mindre plass enn respondentene samlet.

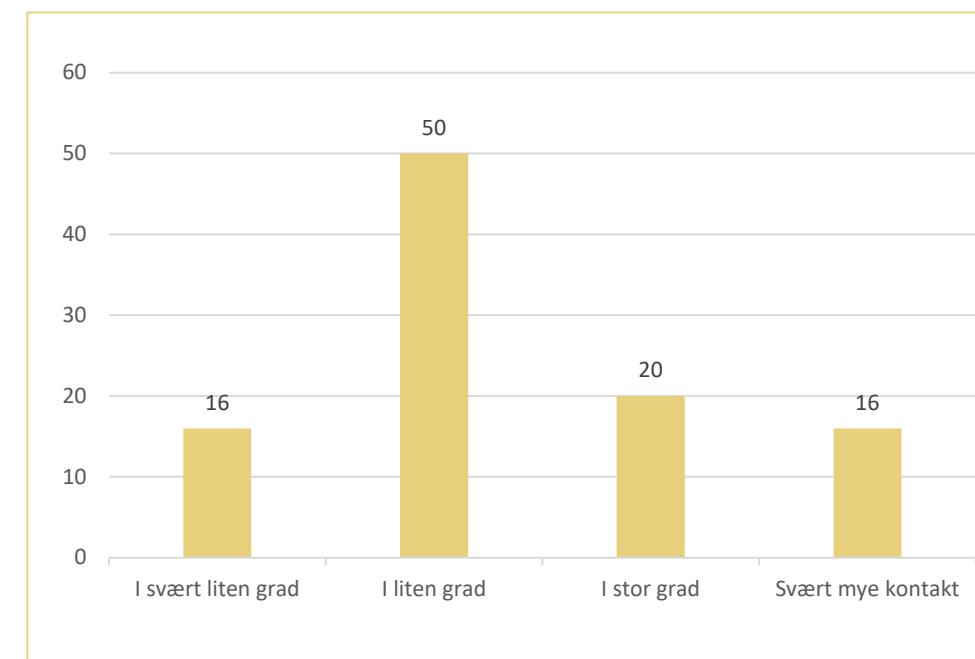
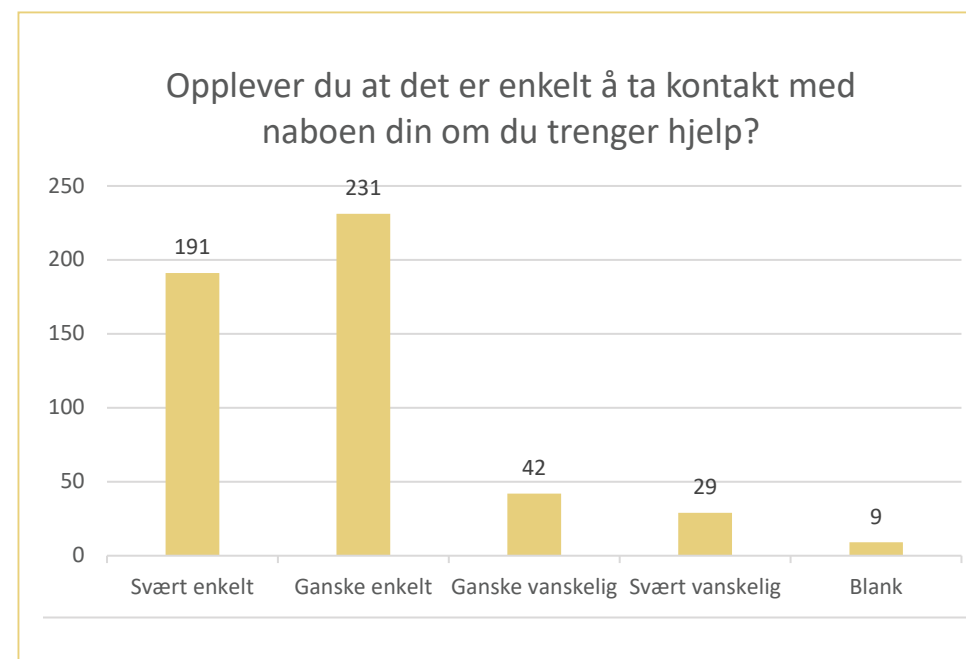
3.3.1. NABOSKAP ER EN VIKTIG OG POSITIV BOMILJØFAKTOR

Det framgår av intervjuer og spørreundersøkelsen at de aller fleste har god kontakt med naboene, og at dette oppfattes som en viktig og positiv kvalitet. En ungdom beskriver hvordan den største forskjellen fra der hun bodde før og Torstrand hvor hun bor i dag, var hvordan man hilser på naboen, og prater sammen. Hun viser til at en nabo måkte oppkjørselen deres, selv om de er nyinnflyttede. En annen ungdom sier:

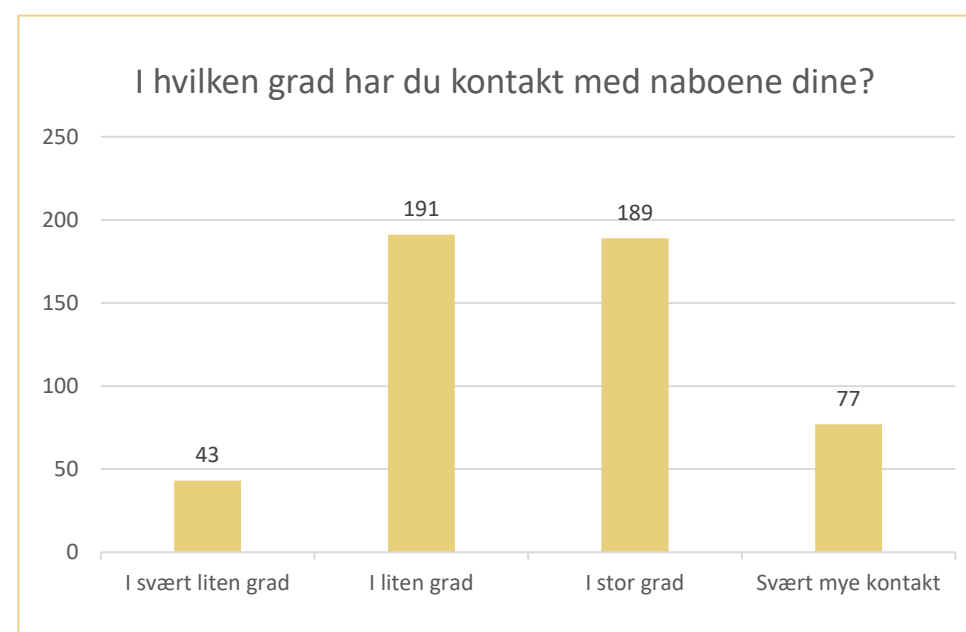
Jeg tok en prat med naboen min som stod i gata. «Hei hvordan går det?» «Jo, jeg prøver bare å fikse gresset så det ikke kommer opp av asfalten. Jeg tenker å ta hele gata.» Gammel dame, som vil fikse. Wow, du er sprek. Det er et eksempel på hva som er fint med Torstrand.

I spørreundersøkelsen finner vi imidlertid at flere opplyser å ha "liten grad" av kontakt blant de som leier. Det indikerer at leieforhold som forventet gir «grunnere» naboskap, og kan oppleves mer kortvarig. Faktorer som inntekt og boforhold ser ikke til å ha noen sammenheng med naboskap.

Til sammenlikning viser Samfunnspeilet (SSB) fra 2009 at 30 prosent av respondentene oppga å mangle besøkskontakt med naboer. Selv om undersøkelsene ikke er sammenliknbare, så kan det være interessant å påpeke at befolkningen på Torstrand ser ut til å ha tettere nabokontakt enn andre steder. Særlig med tanke på at naborelasjoner gjerne er sterkere på landsbygda enn i byen. Samtidig må det tas med i betraktningen at en eldre befolkning typisk har tettere nabokontakt. Det er tilfelle også på Torstrand.

Figur: I hvilken grad de som leier har kontakt med naboene sine.

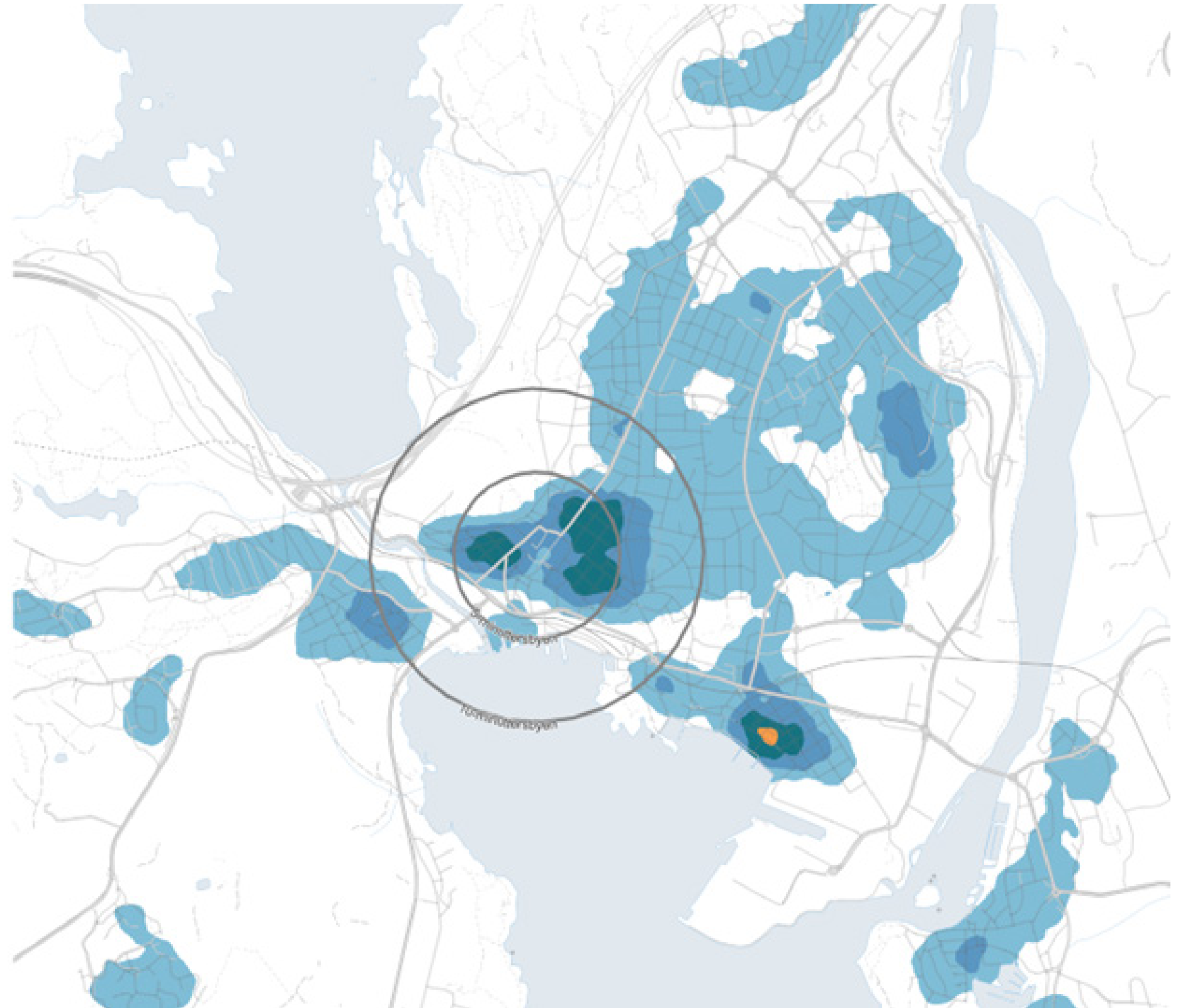

Figur: Hele utvalget.

Sammenliknet med Larvik kommune er befolkningstettheten høy på Torstrand. Boligområdene på Torstrand har en god miks av boliger totalt sett, med leilighetsbygg langs sjøen, og en større andel småhus med rekkehus og flermannsboliger i bakkant. Områdene framstår imidlertid som frakoblet hverandre og leilighetsbyggene henvender seg i liten grad til den gamle trehusbebyggelsen.

Leilighetsbebyggelsen er delvis punkthus og lameller rundt grønne fellesarealer eller parkeringsarealer, med enkelte åpninger mot den eksisterende kvartalsstrukturen.

Figur: Illustrasjonen viser befolkningstetthet for Larvik i 2023 der Torstrand har den høyeste befolkningstettheten. Kilde: Byregnskap for Larvik, Vestfold fylkeskommune, utarbeidet av Asplan Viak.

Figur:
Bolitgtyper på Torstrand.

Kilde: Kilde: Byregnskap for
Larvik, Vestfold
fylkeskommune, utarbeidet
av Asplan Viak

Figur:
Illustrasjonen viser
avgrensning for levekårszone
14, gule områder er
eksisterende boligområder

3.4. UTDANNING, ØKONOMI, SAMFUNNSDELTAKELSE OG NÆRINGSLIV

Befolkningen på Torstrand har i snitt lavere utdanning og inntekt enn i Larvik kommune og Norge. Gjeldsbyrden er likevel lavere. Det kan imidlertid skyldes relativt lave boligpriser, og lavere andel boligeierskap. Andelen 21-29 år som ikke har oppnådd formell kompetanse er også høy, som indikerer fare for utenforskap.

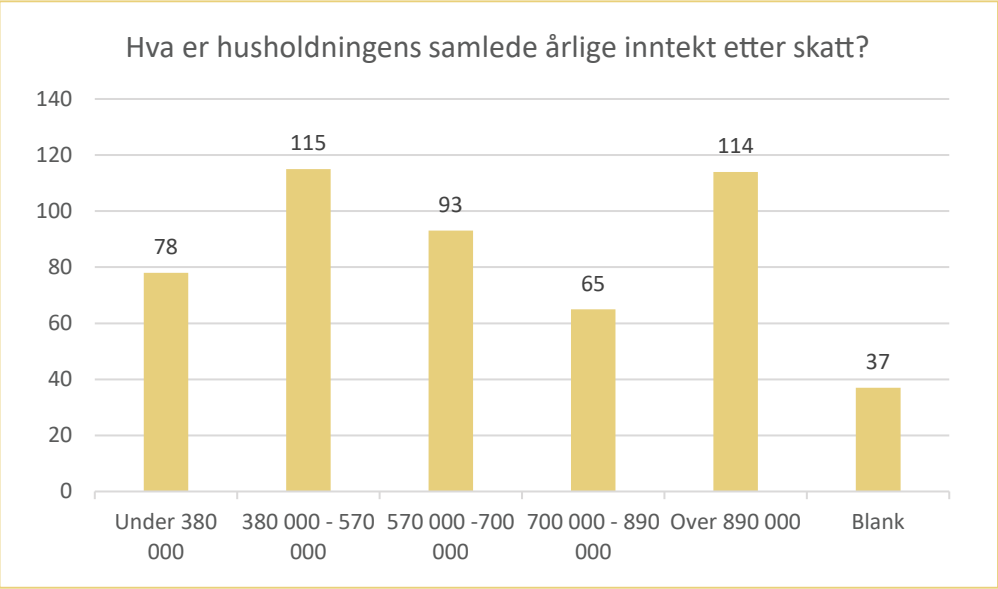
Vi ser at utvalget i spørreundersøkelsen rapporterer høyere medianinntekt enn i registerdataen. Her har vi en del «blanke» svar for øvrig. Variasjonen skyldes nok inflasjonsjustering (2023-tall for registerdata og 2025-tall for spørreundersøkelsen), og at snittet til utvalget i spørreundersøkelsen generelt virker å ha høyere inntekt enn snittet etter registerdataene. Spørreundersøkelsen indikerer imidlertid at befolkningen er delt mellom en god andel som tjener godt, og en større andel som tjener mindre godt.

Registerdataene viser at ungdomsledigheten er dobbelt så høy på Torstrand som i Larvik kommune og Norge, og at andelen unge uførepensjonister og sosialhjelpsmottakere er høy.

Ledigheten og andel mottakere for alle aldersgrupper er også høyere enn snittet for Larvik og Norge. Men det ser ut som kontrasten mellom Torstrand og Larvik kommune og landet for øvrig er størst for unge voksne

Kategori	Torstrand antall	Torstrand	Larvik	Hele landet
Lav utdanning, 30-39 år	134	45.1	24.2	18.8
Lav utdanning, 16+ år	773	35.9	25.9	23.7
Høy utdanning, 30-39 år	72	24.2	41.1	51.3
Høy utdanning, 16+ år	471	21.9	29.7	36.8
Ikke oppnådd kompetanse, 21-29 år	90	45	30	24.5
Median inntekt i kroner etter skatt	-	*344 400	420 000	441 400
Personer i lavinntektshusholdninger, EU-50	237	9.5	4	5.4
Personer i lavinntektshusholdninger, EU-60	463	18.6	9	10.8
Gjeld over 3 ganger samlet inntekt	362	14.6	19.5	21.8

Kategori	Torstrand antall	Torstrand prosent	Larvik prosent	Hele landet prosent
Mottakere av AAP, 18-66 år	76	4.9	3.9	4.1
Registrert arbeidsledighet, 15-74 år	27	1.4	0.9	0.9
Registrerte ungdomsledighet, 15-29 år	8	2.1	1.1	1
Sosialhjelpsmottakere, 16+ år	179	8.2	3.1	2.8
Unge uførepensjonister, 18-44 år	113	14.5	7.8	4.5

Figur: Utvalget i spørreundersøkelsen.

3.4.1. TILHØRIGHET

Manglende tilknytning til arbeidslivet kan føre til sosial isolasjon, tap av økonomisk trygghet og marginalisering, noe som svekker den enkeltes følelse av tilhørighet til samfunnet. En studie viser at folk synes å legge stor vekt på det sosiale i nærmiljøet for opplevelse av livskvalitet. Det handler om å ha venner, at det finnes steder hvor man kan møtes, og at man har et godt forhold til naboene.

Jevnt over er de fleste fornøyd med levekårene i spørreundersøkelsen. Men noen små tendenser kan spores. Respondenter over 46 år og/eller som har samlet husholdningsinntekt over 570 000 kroner, oppgir i noen grad høyere livskvalitet og tilfredshet enn resten. Dette indikerer et behov for å innrette tiltak mot unge og unge voksne. Spørreundersøkelsen viser at unge er mindre fornøyd med tingenes tilstand enn de eldre.

Hovedinntrykket er at det er en stor eller svært stor grad av tilhørighet til Torstrand blant innbyggerne. Aldersgruppen 13-24 år skårer imidlertid lavere. Vi ser også at de som leier bolig oppgir lavere grad av tilhørighet.

Flere informanter beskriver hvordan kulturen på Torstrand er preget av åpenhet, og litt sånn at «alle kjenner alle». De beskriver hvordan naboer hjelper hverandre, at man kan sitte på stranda og dele mat og prate, og at folk sier hei til hverandre. En som er tilknyttet skateklubben sier:

Folka er det beste med Torstrand. Da jeg var ungdom hadde dette et veldig dårlig rykte, mye rus. Det er veldig godt naboskap. Det sitter mange rundt på benkene. Alle hilser og sier hei. Det er mange hyggelige folk.

Videre er ensomhet mest utbredt blant respondentene mellom 13 og 24 år, og lavest for de over 67 år. Funnene i spørreundersøkelsen er konsistente med andre data som viser at ensomhet øker mest blant barn og unge. I spørreundersøkelsen og intervjuene med ulike aktører er det blitt pekt på behovet for flere aktivitets- og hobbytilbud til ungdom. Det indikerer at både voksne og ungdom ser et forbedringspotensial i å motvirke utenforskap blant unge. Se mer under delkapittel «Byrom» nedenfor.

3.4.2. KULTURELLE FAKTORER

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre utgjør 710 personer på Torstrand, som tilsvarer 28,3 prosent av befolkningen. Det er høyere enn Norge (15,3 prosent), og Larvik kommune (12,7 prosent). Det indikerer at også kulturelle faktorer spiller en viktig rolle. I flere intervjuer har dette blitt framhevet som en viktig faktor. Vi ser også at selvrapportert ensomhet er mer utbredt blant respondenter som selv har innvandret eller har foreldre som har innvandret, enn befolkningen for øvrig. Flere peker på det kulturelle mangfoldet som en styrke ved Torstrand, men at det kan medføre utfordringer:

Dugnadsbegrepet. Hvordan skulle vi forklart begrepet og verdien av det? Mange har plikter familiært i storfamilien. Men i Norge har vi typisk kanskje ikke storfamilie, men dugnaden som nettverksarena. Her er de kulturelle arenaene for nettverksbygging annerledes.

Informant som har hjulpet utsatte familier

En annen informant fra Fram viser også til at dugnadsånden står mindre sterkt. Han viser til årsaker som pandemien, at de som er yngre enn seniormedlemmene har lavere dugnadsånd, og kulturelle forskjeller etter landbakgrunn.

3.4.3. AKTIVITETER

Respondentene som i spørreundersøkelsen oppgir å delta i svært liten eller liten grad i aktiviteter på fritiden, har om lag like høy livskvalitet som hele utvalget. Det kan tenkes at aktivitetstilbud har utslag for livskvalitet for barn og ungdom. Det har vi imidlertid ikke kvantitative tall på.

Nesten tre firedeler av husholdninger med barn, oppgir at barna i liten eller svært liten grad driver med aktivitet på fritiden. Barna i husholdninger med samlet inntekt under 570 000 kroner deltar i aktiviteter på fritiden i mindre grad enn de som har høyere inntekt. Det indikerer at økonomi kan være en barriere, og at økonomiske tiltak kan stimulere til økt deltakelse for barn og unge. Det rimer med funn i spørreundersøkelsen hvor flere etterlyser en større satsing på aktiviteter og fritidstilbud, særlig for barn og unge.

Samtidig beskriver en informant som har jobbet med å hjelpe utsatte familier hvordan trygge og aktive voksenpersoner og oppfølging, som for eksempel kjøring til trening og kamper, er den største bøygen. Ikke økonomi. Hun mener de voksne som står utenfor arbeidslivet, og pensjonister, utgjør en stor ressurs som ikke benyttes. Hun viser til at frivillige kan bidra til for eksempel transporttjeneste, babysang og åpen barnehage.

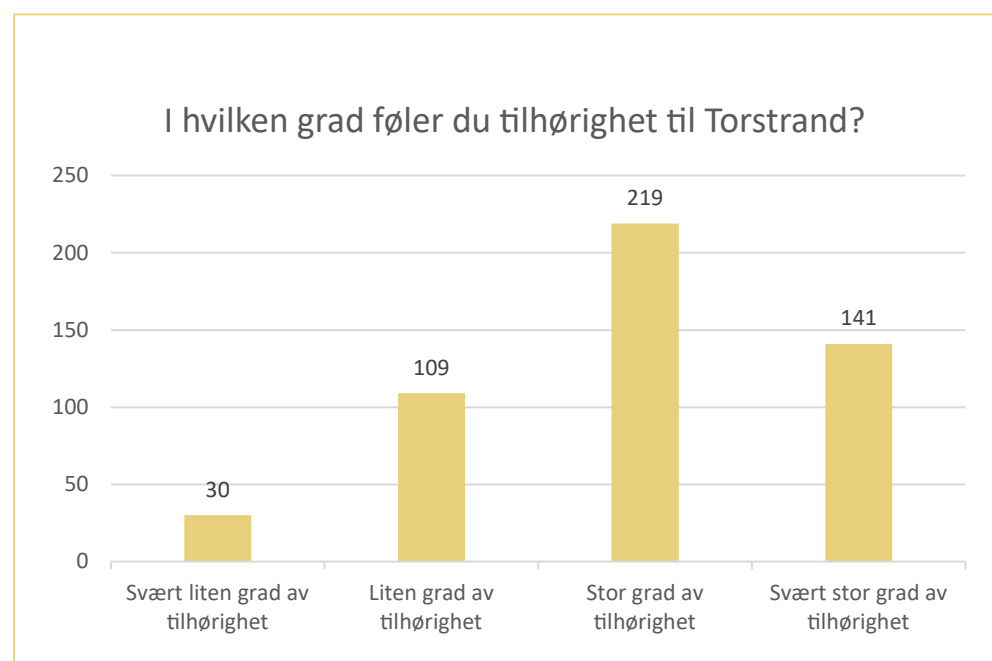
3.4.4. INNENDØRS MØTEPLASSER

Foruten aktiviteter, beskriver også flere typer informanter i intervjuene og flere respondenter i undersøkelsen, at arrangementer og uformelle møteplasser er noe de ønsker mer av. Det beskrives hvordan kafeer, puber, kulturopplevelser og underholdning kan bidra til uformelle møtepunkter som fremmer fellesskap, inkludering, og sosial tilhørighet. Da Frivilligsentralen åpnet var etterspørselen vanskelig å håndtere. Dette ble begrunnet med et stort behov for møteplasser under tak som er åpent hele året, og gratis. En informant som er flyktning uttrykker ønske om flere uformelle møteplasser for å enklere kunne skape nye nettverk på Torstrand, også om vinteren.

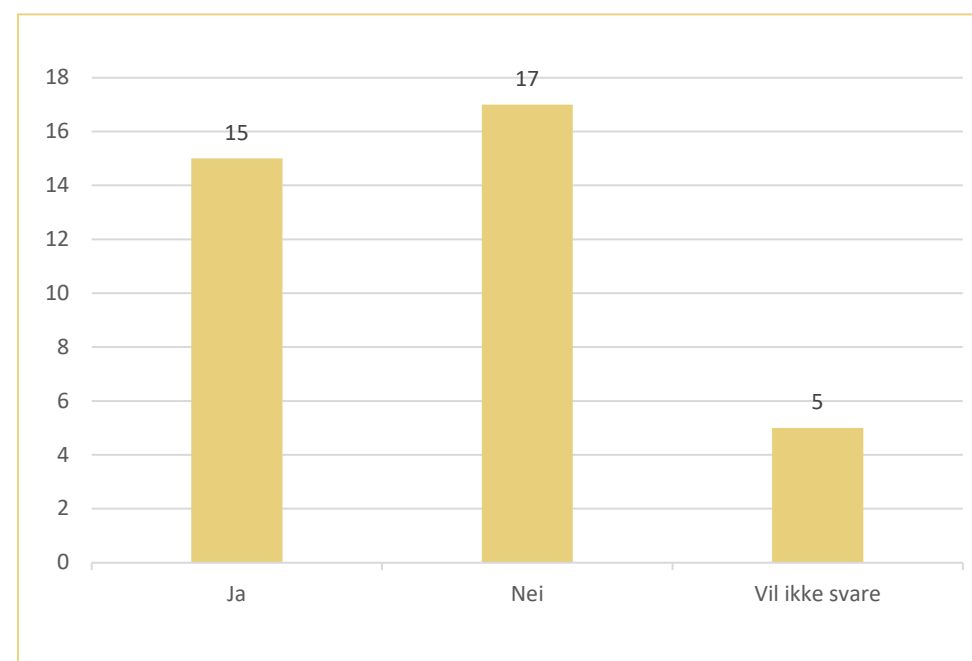
Ungdomsklubb utpeker seg som et viktig behov. Nær sagt alle informanter tar opp dette i en eller annen form. Ungdommene beskriver at mange drar til for eksempel Fellesverket i Sandefjord. Tidligere leder av skateklubben beskriver at det mangler tilbud for de som ikke spiller på Fram, og som ikke har noe sted å henge. Han beskriver hvordan noen gjenger bare henger rundt. Han mener det er viktig å satse på gratis tilbud og møteplasser for barn og unge, både inne og ute, og også vinterstid. En ungdom sier:

Jeg ville hatt flere basketbaner, og et senter, eller ungdomsklubb der ungdom kan være rett etter skolen. Før lot de oss være i ungdomsklubben i hallen. Det var helt perfekt, innendørs, rett ved Fram og Thor Heyerdahl (VGS). Alle kunne komme. Så bare fjerna de det. (...) Vi tenkte jo: hva skjer her? Vi var veldig glade i det stedet. Det var gaming, hall med basket og fotball, og et samhold der. Også var det en slags kafe, der man kunne sitte og bare se på.

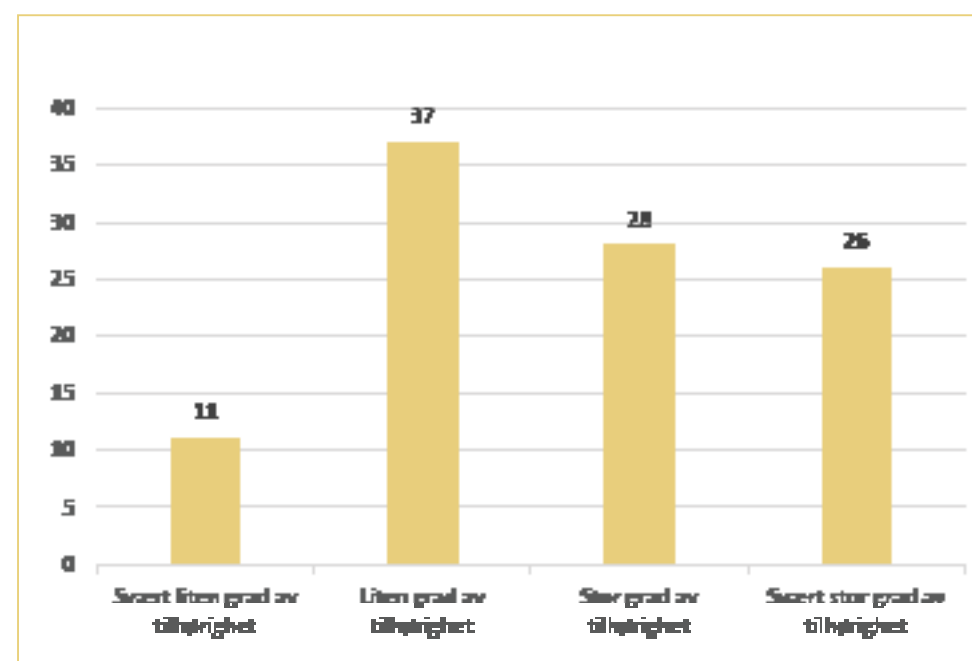
Til sammenlikning viser rapporten Livskvalitet i Norge 2021 (SSB 2021/27) at cirka seks av ti opplever høy tilhørighet til stedet de bor. Her kommer det fram at de som oppgir lavest tilhørighet til stedet sitt typisk er unge (mellom 16-44 år), eller er arbeidsledige, uføre, lavinntekt, innvandrere, eller har nedsatt funksjonsevne. Som vi ser nedenfor oppgir også yngre på Torstrand lavere tilhørighet.

Figur. Alle aldersgrupper.

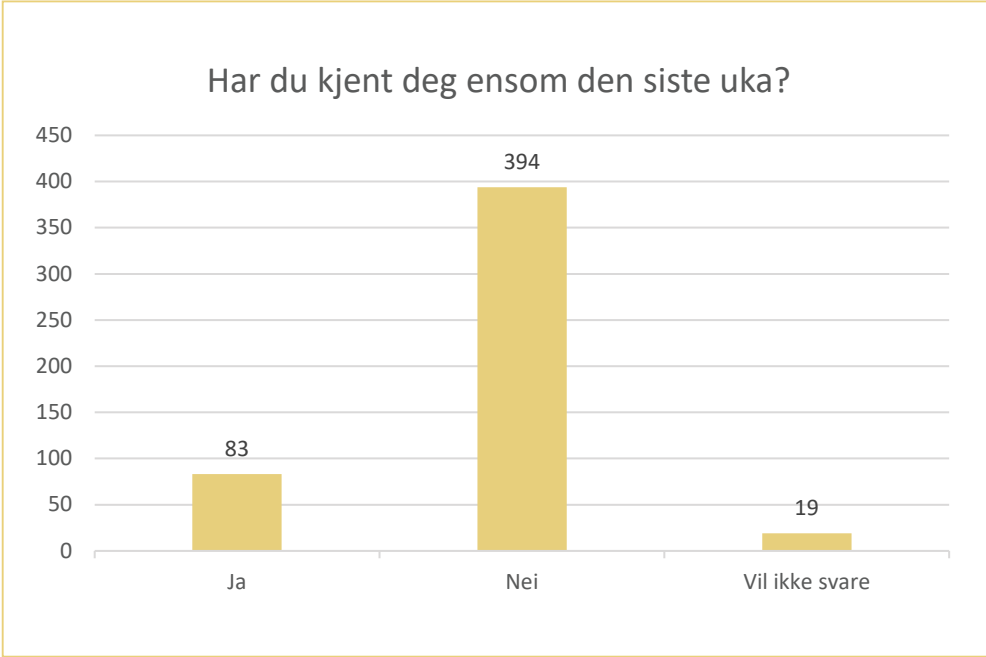
Figur: Aldersgruppen 13-24 år.

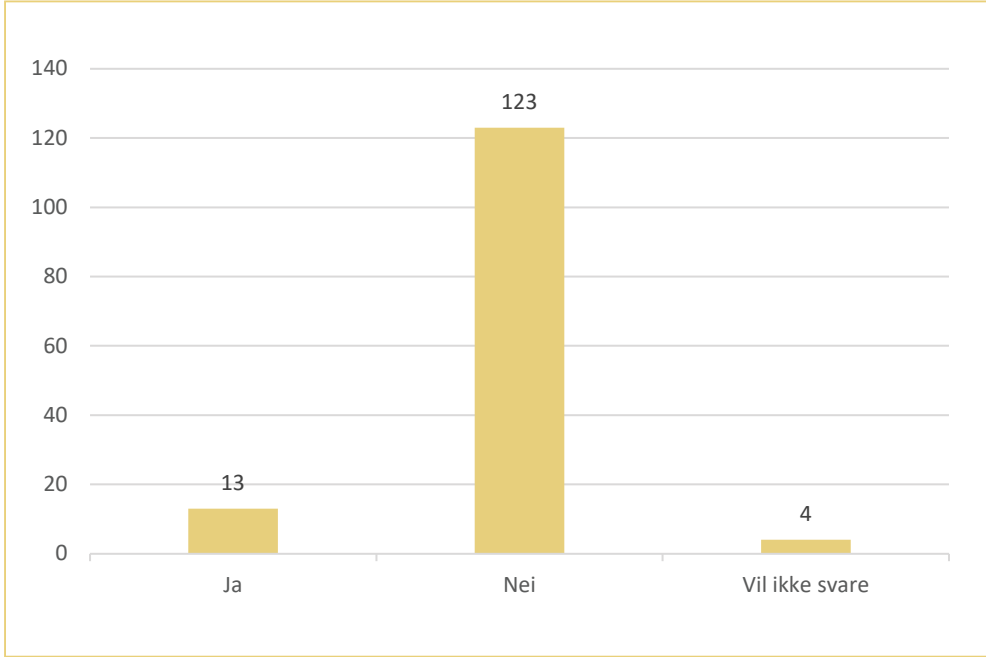
Figur: Kun de som leier bolig. Vi ser også at de som leier bolig oppgir lavere grad av tilhørighet.

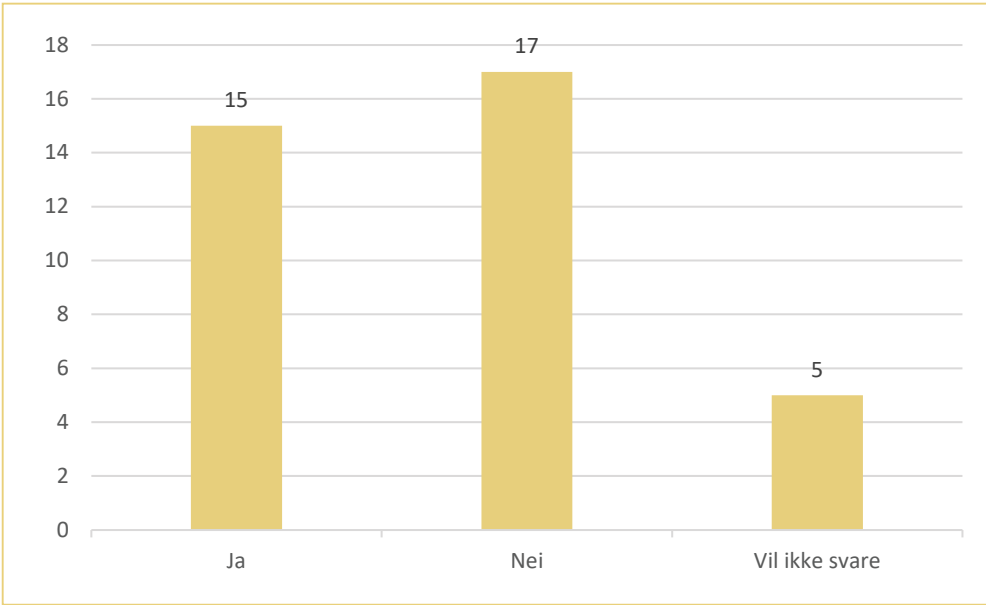
Levekårsundersøkelsen EU-SILC 2022 fra SSB, som dekker årlig et bredt levekårsområde, viser at andelen som oppgir å være mye ensom er relativt lik på tvers av aldersgruppene. 4 prosent blant de eldre og de eldste eldre oppgir å være mye plaget av ensomhet, og andelen er 2 prosent blant de yngre eldre. Sammenlignet med yngre oppgir seniorer sjeldnere å ha følt seg ensomme. 30 prosent blant seniorer oppgir å ha følt seg ensomme mot 39 prosent blant personer under 55 år.

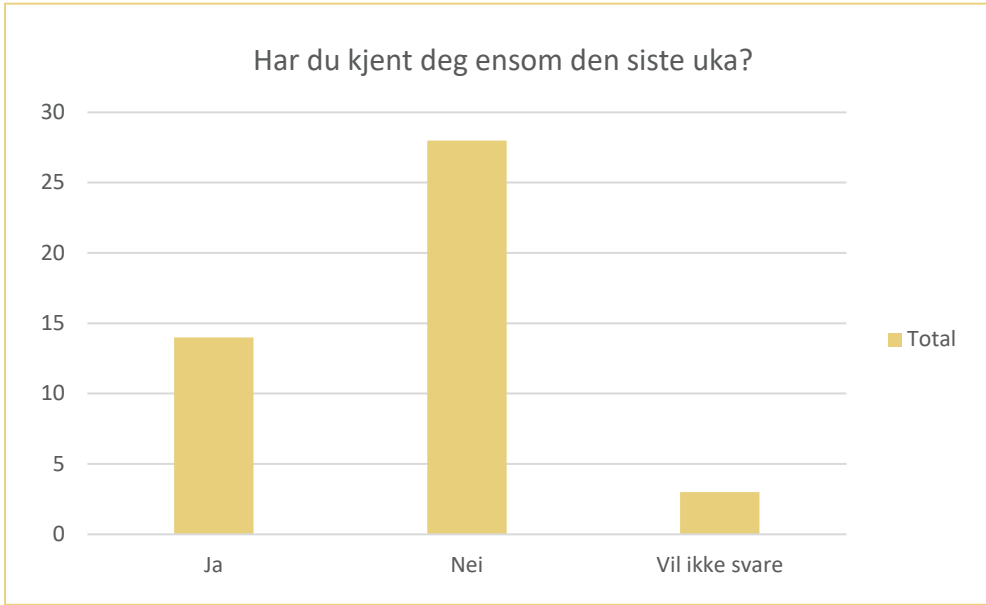
Figur: De færreste oppgir å ha kjent på ensomhet.

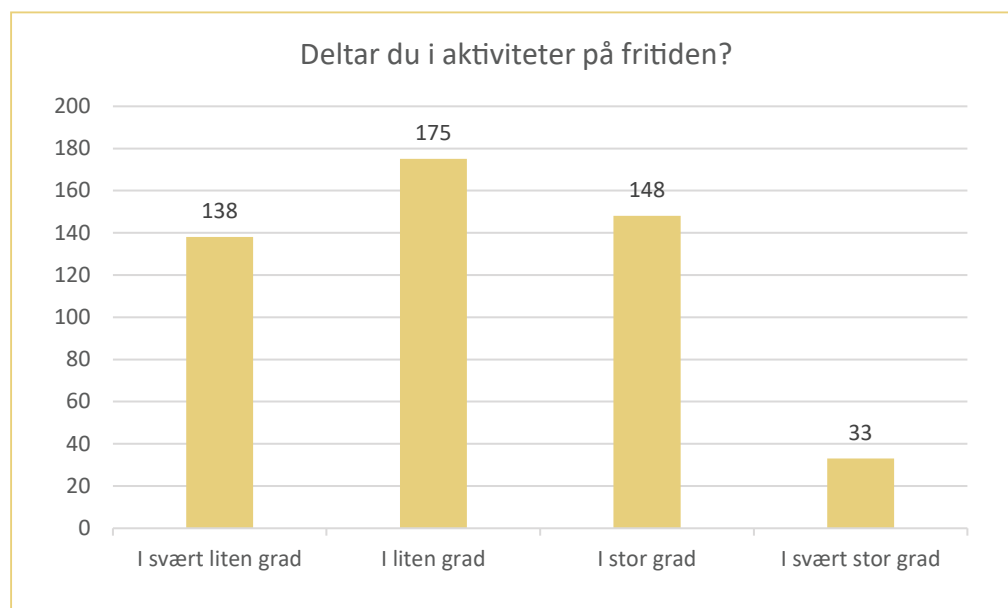
Figur: 67 år og opp: Det er lavere grad av ensomhet blant respondentene over 67 år.

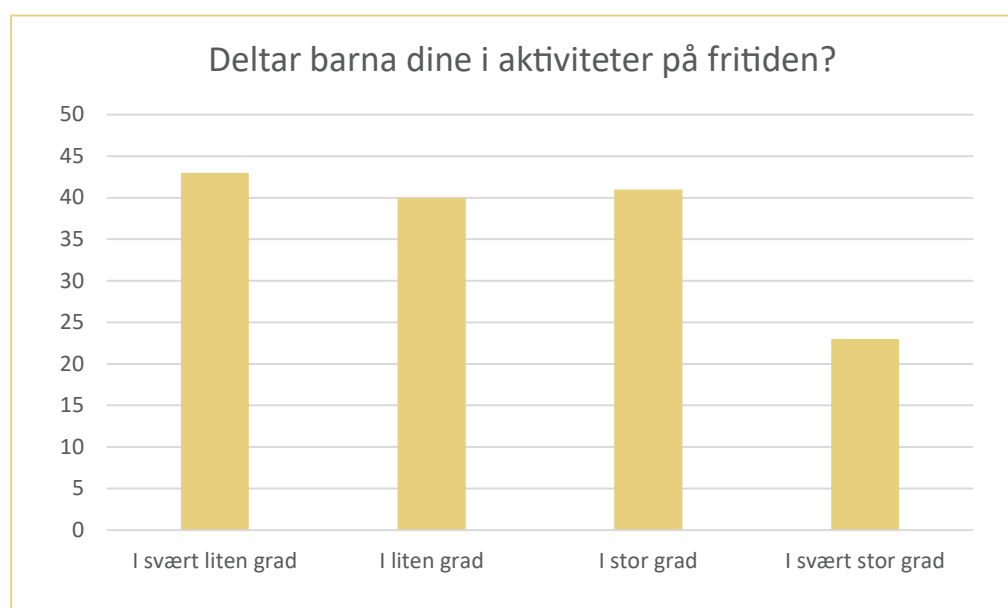
Figur: Aldersgruppen 13-24 år: Blant ungdom og unge voksne er selvrapportert ensomhet mer utbredt enn blant befolkningen for øvrig. Det er konsistent med andre data på unges forhold i Norge.

Figur: Blant respondenter som selv har innvandret eller har foreldre som har innvandret er selvrapportert ensomhet mer utbredt enn blant befolkningen for øvrig.

Figur: Voksnes fritidsaktivitet.

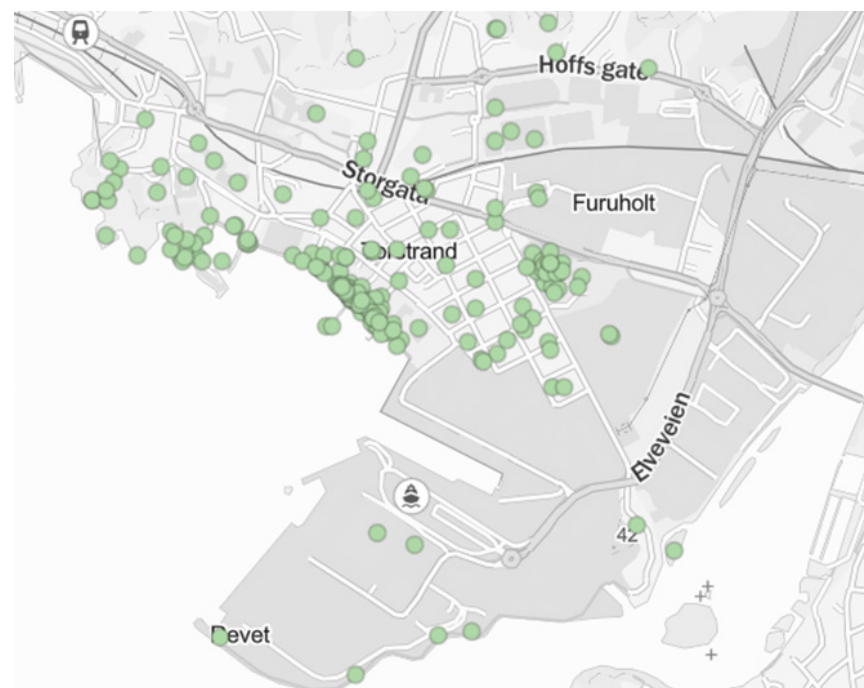
3.5. UTFORMING OG BRUK AV BYROM OG GATER

Spørreundersøkelsen og intervjuene viser at fjord, strand og grøntområder er blant bydelens viktigste tilbud. Det framgår av intervjuer og undersøkelsen at innbyggerne verdsetter nærhet til utendørsaktiviteter, strender, parker, og gåturer, jogging, sykling, båtliv, fiske og bading. En flyktning beskriver i intervjuet at det er komfortabelt å ha en strand i nærheten av huset, hvor venner møtes, har piknik, og drar ut med båten for å fiske.

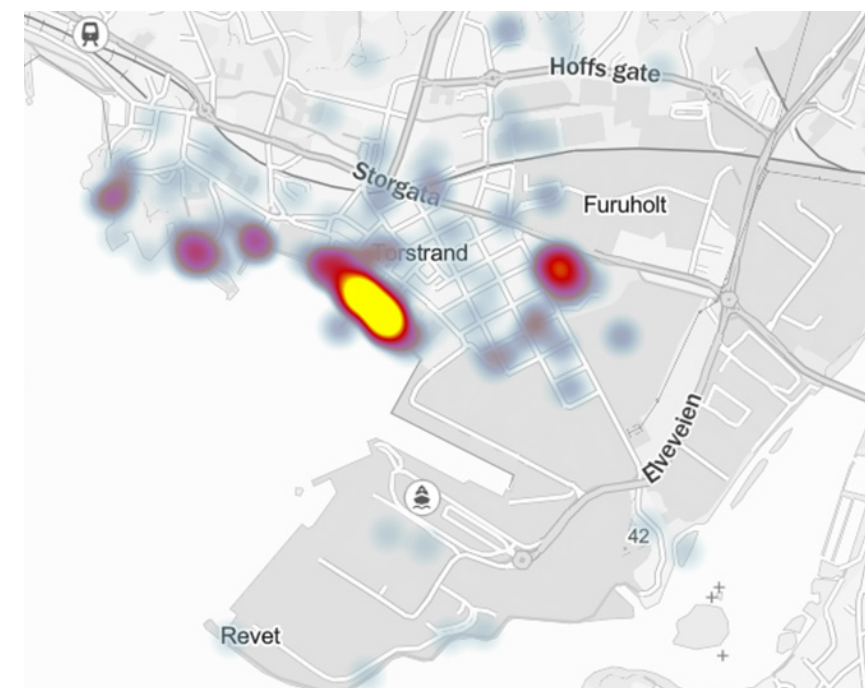
Nærhet til fasiliteter som butikker, skoler og transport trekkes også fram som positivt på tvers av ulike aldre. Likens er tilgjengelighet til lekeplasser, barnevennlige områder og trygge familieområder framhevet. Noen framhever også nærhet til anlegg for sport og fysisk aktivitet som idrettsanlegg, skateparker og treningssentre som positivt.

Spørreundersøkelsen viser at de fleste er fornøyde med tilrettelegging for gange og sykkel, og utendørs møteplasser på Torstrand. Her er det ikke nevneverdige aldersforskjeller, men de yngste er litt mer negative, i tråd med tendensen for øvrig. Respondentene er noe mer negative til opplevelsen av å sykle versus å gå.

Aldersgruppen 13-24 år i spørreundersøkelsen er minst fornøyd med møteplassene. Det indikerer at det er i mindre grad fins utendørs møteplasser tilpasset ungdom og unge voksne.

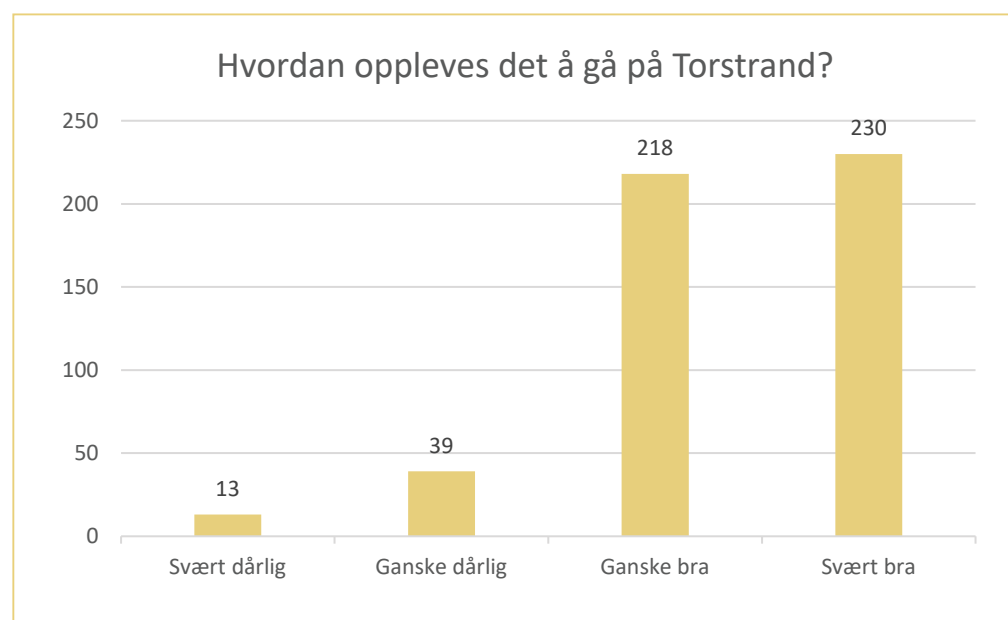

Figur: Respondentene markerer hvor de liker seg best.

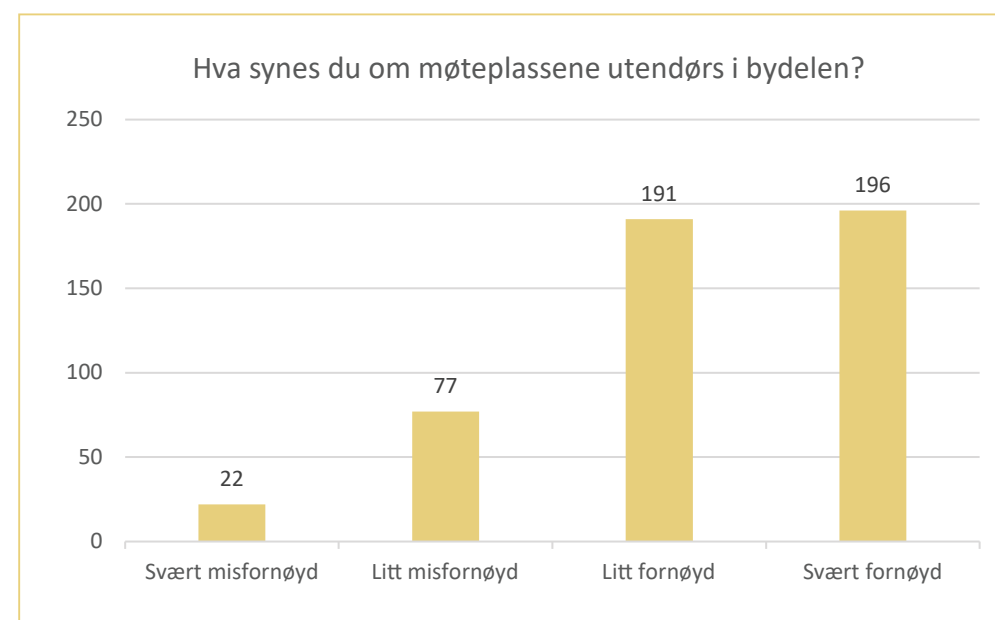

Figur: Heat map-visning av stedene respondentene liker seg best.

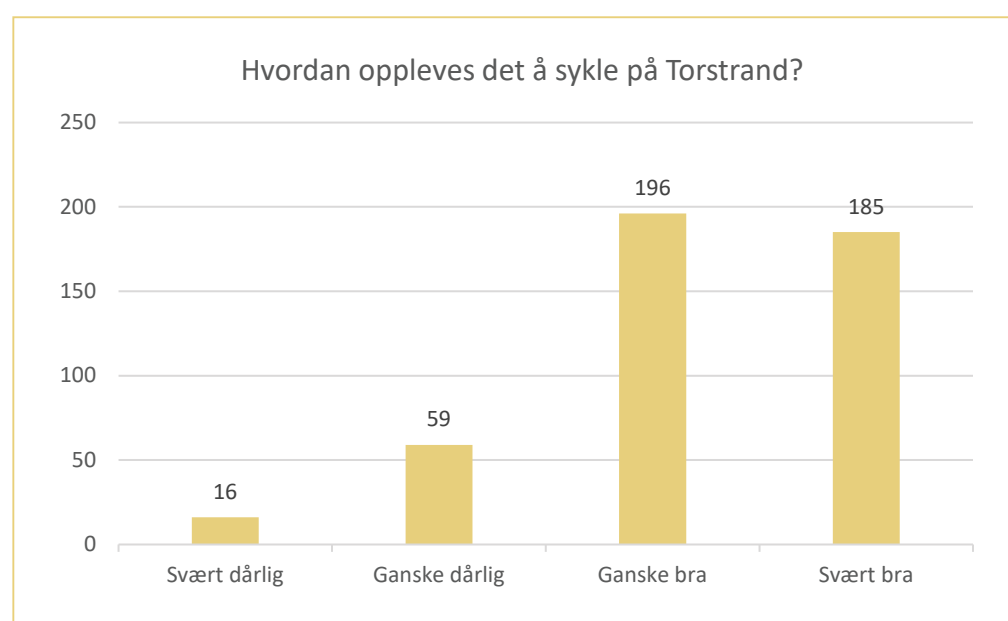

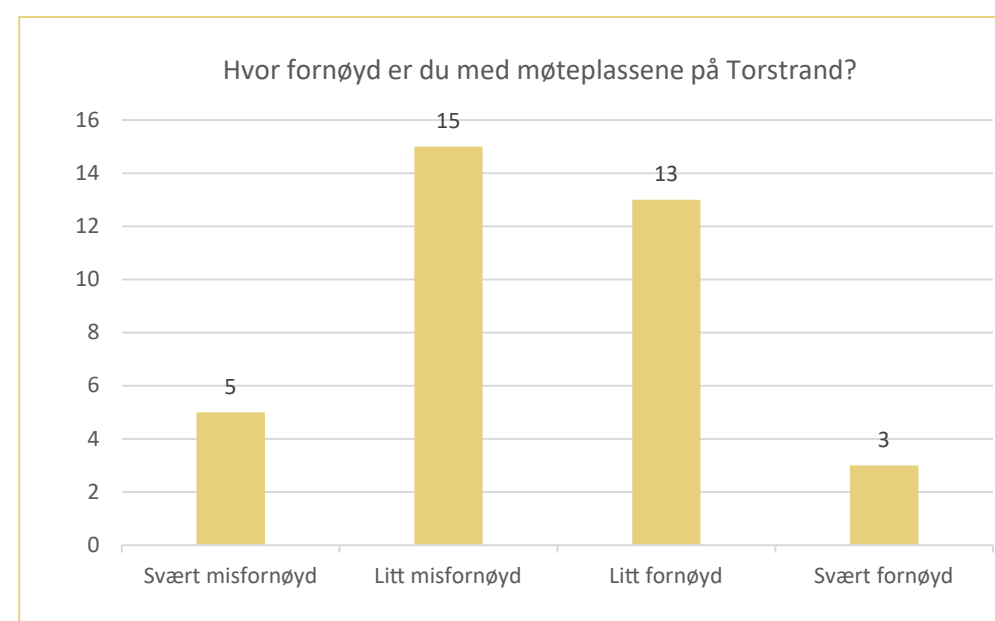
Figur: Hele utvalget.

Figur: Hele utvalget.

Figur: Hele utvalget.

Figur: Aldersgruppen 13-24 år.

Trafikk er en klar utfordring, for alle informantgrupper

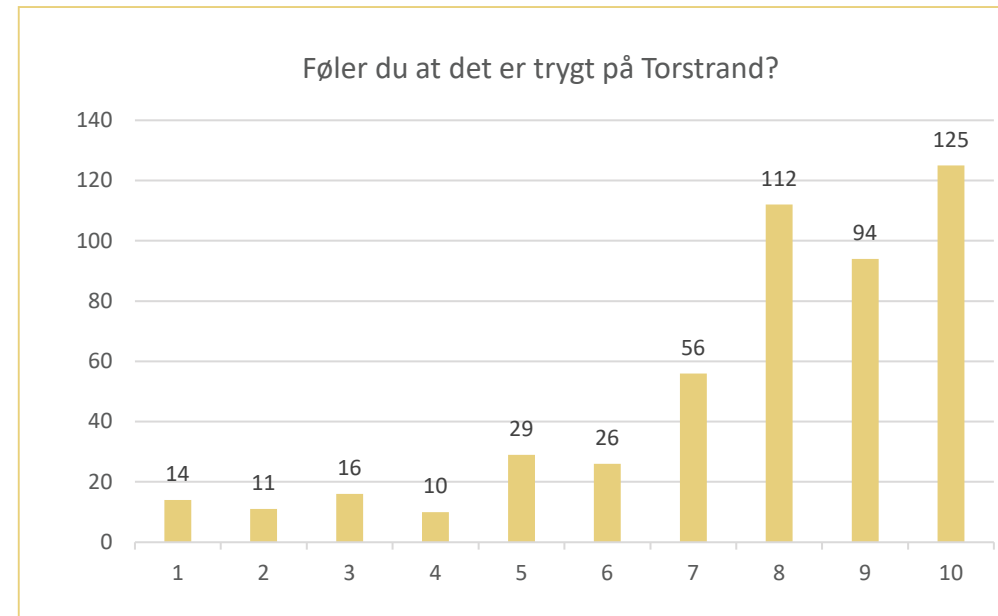
Trafikken oppleves som en stor utfordring på Torstrand, både i form av mengde og hastighet. Dette påpekes av en stor andel respondenter i spørreundersøkelsen, og omtales av nær sagt alle informanter i intervjuene. Det uttrykkes ønsker om å redusere biltrafikk og hastigheter. Flere ønsker tiltak som skilting, trafikk kontroll og fartshumper. Bedre tilbud av offentlig transport er også etterspurt.

Det påpekes behov for å legge bedre til rette for gående, syklende og rullestolbrukere, som bedre fortau og lave fortauskanter ved kryss. Samtidig er det ønskelig med mer vegetasjon i gatene

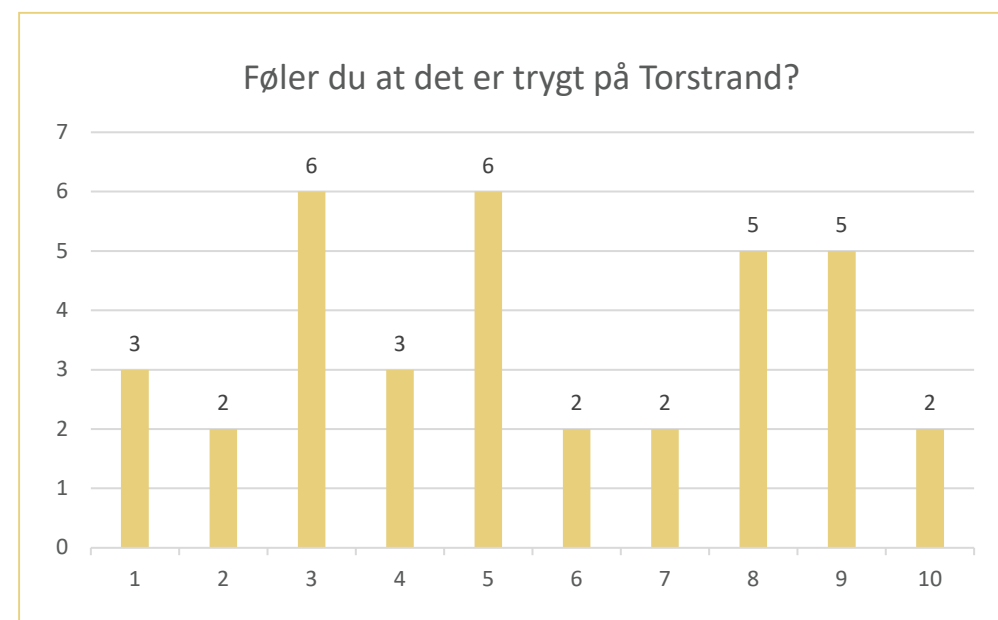
Med unntak av trafikken, framstår ikke utrygghet som et viktig tema. Spørreundersøkelsen viser at respondentene jevnt over oppfatter området som trygt. Funnene i spørreundersøkelsen er i tråd med funn fra Boligundersøkelsen 2024 (Husbanken), som viser at de aller fleste opplever trygghet i eget boområde.

I aldersgruppen 13-24 år finner vi respondentene som opplever minst grad av trygghet. De eldste føler seg mest trygge. Noen foreslår i spørreundersøkelsen mer belysning på kveldstid i områdene rundt Moa. En informant beskriver hvordan området nært Kiwi-blokka kan oppleves utrygt for noen unge.

Fysiske analyser viser at mye av gatemiljøet består av brede og oversiktlige, men grå rom med mye asfalt og få grønne elementer. Det gir gode muligheter for å skape trivelige møteplasser og traseer for myke trafikanter i ulike aldre og varierende funksjonsnivå.

Figur: Totalt utvalg svar. De eldste opplever Torstrand som betydelig mer trygt enn de unge.

Figur: 13-24 år om opplevd trygghet.

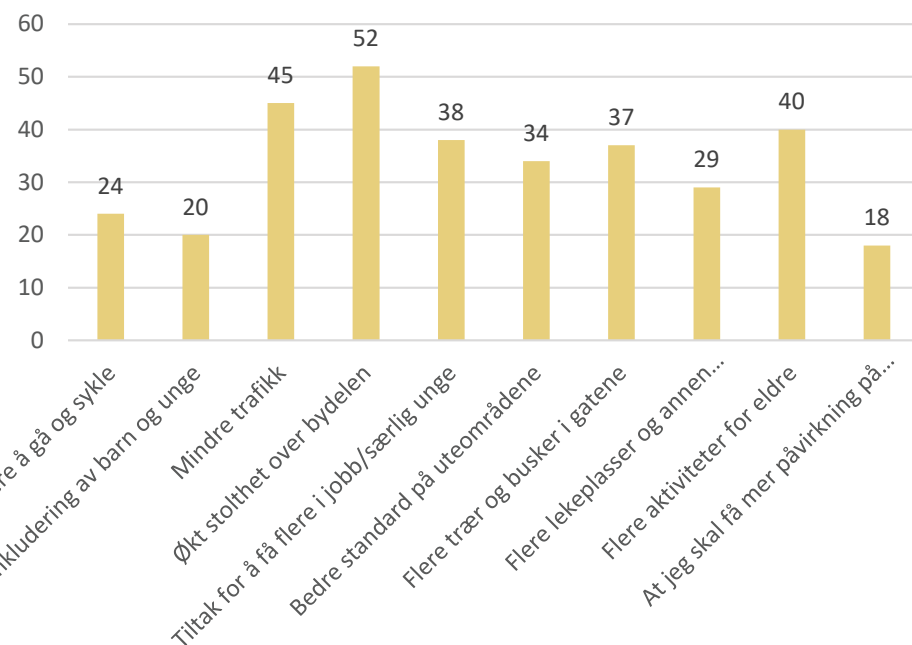
Grønnere og penere gater

Det er kommet forslag om å gjøre området grønnere, med busker og blomster i gatene, som kan bidra til et hyggeligere bomiljø. Eksisterende grønne områder som Moa og Revstien kan oppgraderes for aktiviteter som piknik og grilling. Noen respondenter vil plante større trær i gatene, og det pekes på behov for etablering av flere og bedre lekeområder for barn, med avstand til biltrafikken. Ønsket om renere gater, med mer grønt, kommer også fram som et tema i spørreundersøkelsen som elevrådet har gjennomført ved Mesterfjellet skole.

Respondenter ønsker flere søppelkasser og at de tømmes ofte, samt bedre feiing av gater og rennesteiner for å opprettholde et rent miljø. Offentlige toaletter, flere benker, og vedlikehold er sentrale ønsker. Noen fremhever for øvrig steder med historisk betydning eller estetisk appell som viktige å ivareta.

Hva ønsker du mer av på Torstrand?

Du kan velge inntil tre alternativer.

Figur: Tiltak for å redusere trafikken/forenkle gange og sykkel (totalt 69) framstår som viktige. Bedre standard på uteområdene og flere trær og busker i gatene trekkes fram av totalt 71 respondenter. I tillegg kan det omtales at økt stoltheten over bydelen.

Utendørs møteplasser

Møteplasser er blant de tydeligste forbedringsforslagene i undersøkelsen og intervjuer. Det gjelder både oppgradering av eksisterende møteplasser, og etablering av nye. Folk ser for seg å bruke skolen som en felles møteplass og utvikle områdene rundt Sikatomta og Alfred Andersen. Noen informanter peker også på byromsoppgraderinger som ikke i tilstrekkelig grad har vært bygd på innsiktsanalyser. En av ungdommene sier:

«Jeg savner liv i gatene. Torstrand er veldig stille. Jeg føler ikke det er så mange barn der. At det ikke er så gøy å bo der. De lagde en park for at folk skal leke der, men så er det ingen som bruker den. Det kunne vært flere aktiviteter. Man kunne laget basketballbane. I stedet må vi dra hele veien til indre havn.»

Enkelte peker på at Gamle Torstrand torg bør oppgraderes. Samtidig tilsier faglige vurderinger at det fins andre byrom som er mindre støyutsatt. Byrommet på baksiden av bakeriet er sørvendt, og tilknyttet eksisterende næring. Opprusting av slike byrom, nært sentrumsaksen Storgata med bussforbindelse, har stort potensial som møteplass.

I tillegg er det mangel på de halv-private, halv offentlige mellomrommene i gatemiljøet. Det private er egen inngang, ballong eller hage. Det halvprivate er områder i direkte tilknytning for inngang som svalgangen, oppgangen eller innganger, i tillegg til fellesområder. Det offentlige området er der nabolaget møter gata, i overgangen mellom andre nabolag eller utenfor grensen til nabolaget.

Å skape fellesskap i nabolaget avhenger av at naboene har mulighet til å møte hverandre, og hovedsakelig skjer disse møtene i de halvprivate/halv offentlige rommene. Robbins (2005), snakker om at det er mange måter å samhandle på i et nabolag, hvor «utveksling» er den mest utbredte urbane samhandlingsformen. Disse møtene skjer også utenfor selve nabolaget, men grobunn for å kunne bli kjent ligger innenfor nabolaget. Dette vil si at de halvprivate/halvoffentlige områdene i nabolagene har en veldig viktig funksjon.

På Torstrand er mange av de private hagene vendt innover- som gir veldig gode bokvaliteter, mens gatene oppleves som en bakside, som ikke er tilrettelagt for hverdagslige møter. Dette forsterker behovet for benker og mer vegetasjon i og langs gatene på Torstrand.

FORSLAG TIL FORBEDRINGER

I medvirkningsarbeidet har det kommet inn mange forslag til forbedringer av områder på Torstrand

Sikatomta: Forslås å bli brukt til noe mer hyggelig enn dagens bruk, for eksempel som et handelssenter.

Moa: Flere ønsker at Moa brukes mer aktivt, og foreslår arrangementer som 17. mai og loppemarkeder. Moa nevnes også som et område som kan utvikles med flere belysningsinstallasjoner og treningsapparater.

Kirken og omkringliggende grøntområder: Sted for prioritering av grøntarealer.

Hospitalgata og Strandgata: Ønskes bedre trafikkregulering med fartskontroller og fartshumper.

Gamle Torstrand skole (er revet): Fremheves som et potensielt nytt møtepunkt og bør bevares som en kulturell og sosial ressurs.

Promenaden langs vannet (Strandpromenaden): Kan dra nytte av forbedringer.

Storgata: Er nevnt som svært trafikkert og utrygg, med forslag om fartskontroller.

Karistranda: Det foreslås at stranda oppgraderes, spesielt for eldre, barn og bevegelseshemmede. Det nevnes ledninger som ligger synlig.

Marius Brygge: Trenger vedlikehold av trapp og hoppetårn.

Tollerodden: Viktig å ivareta som historisk og grønt område.

Glassverkparken: Foreslår at den oppgraderes med sansehager og kolonihager.

Alfred Andersen området: Området foreslås å bli utviklet til noe annet enn dagens forfalne tilstand.

Revstien: Det er foreslått at det etableres flere benker og forbedringer langs Revstien.

Undersbo: Behov for bedre parkeringsregulering for lokalbefolkningen

Vestre Halsen: Kunne få forbedring ved å bytte ut lyktestolpene for å matche området stilistisk.

Furumoa: Ønsker inngjerding langs Tjøllingveien og bedre belysning.

Oscars park: Forbedring av lekeplass med mer sikkerhet og estetikk.

3.5.1. STØRRE PLANLAGTE BYUTVIKLINGSPROSJEKTER PÅ TORSTRAND

I gjeldende kommuneplan er det satt av store arealer til kombinert formål der det framtidig kan komme utviklingsprosjekter på Torstrand. Dette gjelder i hovedsak områdene som ligger øst for dagens boligbebyggelse.

For tiden foregår en reguleringsplanprosess på Alfred Andersentomta med sikte på utvikling av boliger og transformasjon av eksisterende bebyggelse. Reguleringsplanen har vært til politisk behandling og har ligget ute til høring. Endelig vedtak er ikke fattet ennå høsten 2025. Framtidig vil et nytt boligområde kunne påvirke befolkningssammensetningen og endre bruken av området på Torstrand.

Det er også et reguleringsplanarbeid for Sikatomta for å tilrettelegge for framtidig godstransport på toglinjen og næring på dagens nærings og godsområde. Bypakke Larvik åpner for flere tiltak innenfor Torstrandområdet. Disse er imidlertid ikke konkretisert når denne rapporten utarbeides.

4 Stedsinteresser

Hvilke interesser har aktørene knyttet til videre utvikling av Torstrand?

4. Stedsinteresser

Her identifiseres viktige aktører på Torstrand, deres interesser og betingelsene for samarbeid og medborgerskap. Det undersøker også hvilken påvirkning de ulike aktørene forventer å ha over utviklingen.

4.1. VIKTIGE AKTØRER

Mange ulike aktører er involvert i og engasjerer seg i utvikling av Torstrand. Vi har identifisert hvilke aktører vi tror blir viktige for områdesatsingen, basert på dataen vi har samlet inn og undersøkelsene vi har gjort. Vi har ikke studert samarbeidet i kommunen eller de ulike avdelingene i kommunen. Vi har heller ikke inngående undersøkt alle næringsaktørene og deres rolle i områdesatsingen. I denne analysen har vi konsentrert oss om grupper knyttet til frivillighet, kultur og idrett, og de vi har identifisert gjennom dialog med oppdragsgiver. Her følger en beskrivelse av de viktigste funnene for hver aktør:

Torstrand Vel

Torstrand vel er en interesseorganisasjon og et talerør for bydelen Torstrand i Larvik. De arrangerer Torstrandsdagen, julegrantenning, strikkeklubb for voksne damer m.m. Torstrand vel er opptatt av å koble ulike grupper på Torstrand sammen, og fremme Torstrand som et godt sted å bo og leve. Torstrandsdagen er det største årlige arrangementet foreningen arrangerer med gratis aktiviteter på dagtid for barn og familier, og fest for voksne etter 18. Torstrandsdagen var i år meget godt besøkt med god omtale i Østlands-Posten, og brukes også som en arena til å informere om områdesatsingen og aktiviteter knyttet til dette.

Torstrandslaben

Torstrandslaben er et nytt initiativ finansiert av områdesatsingen for alle som bor på Torstrand. Laben ble åpnet i februar 2025, og har åpent hver mandag. Her kan innbyggere komme med sine tanker, ideer og forslag om hvordan områdesatsingen kan bidra til å gjøre Torstrand til et enda bedre sted å bo.

Nærmiljøutvalget Torstrand

Nærmiljøutvalgene skal samle lokalt engasjement for å skape et trygt, levende og inkluderende lokalsamfunn. Larvik kommune ønsker å systematisk utvikle den lokale lagfølelsen gjennom opprettelse av nærmiljøutvalg i 11 definerte tjenestesoner. Nærmiljøutvalget på Torstrand ble etablert i mai 2025. Kommunen ønsker å støtte og veilede etter behov, samtidig som det enkelte nærmiljøutvalg skal få ta den formen og retningen de selv tror på.

Østlandposten

Østlands-Posten (ØP) er en dagsavis som kommer ut i Larvik. Avisen ble grunnlagt i 1881 som organ for venstresiden. Avisen ble den første i Norge med kvinnelig redaktør og inntok etter hvert posisjonen som ledende i Larvik.

Sentrum frivillighetsentral

Frivilligsentralen drifter Grendehuset. Frivilligsentralen skal jobbe videre med å bistå og tilrettelegge for initiativer som har kommet fra enkeltpersoner eller grupper. De skal ikke selv skape nye tilbud. Lokalet kan lånes av lokale foreninger, frivillighet og borettslag samt andre som har behov for en innendørs møteplass.

Mesterfjellet skole, barne- og ungdomsskole, og Thor Heyerdahl videregående skole

Mesterfjellet er en 1- 10 skole med familiesenter og barnehage, bygget i tilknytning til Farrishallen. Skoleåret 2025-2026 har skolen cirka 500 elever fordelt på 20 ordinære klasser og fem innføringsklasser. Skolen har totalt 100 ansatte. Mesterfjellet er en viktig del av nærmiljøet. Skolen har 71 ulike nasjonaliteter og det snakkes 62 ulike språk. Områdesatsingen innebærer blant annet å styrke bomiljøet og oppvekstsvilkår, og skolen er en viktig del av dette. Skolen har også en sentral funksjon som møteplass og nærmiljø.

Thor Heyerdahl videregående skole vurderer seg selv som en stor og betydningsfull samfunnsaktør, med rundt 1650 elever, 100 voksne elever og 300 ansatte. I 2004 ble fire skoler slått sammen til en enhet under navnet Thor Heyerdahl videregående skole. I 2009 flyttet skolen inn i et nytt, toppmoderne skolebygg. Thor Heyerdahl videregående skole har utviklet sterke relasjoner til lokalmiljøet, lokale bedrifter og kulturinstitusjoner i Larvik-regionen. Skolen er en del av prosjektet Våre unge, som har som mål å få flere unge i alderen 15 til 25 år til å gjennomføre videregående opplæring og komme ut i arbeidslivet.

Fram idrettslag

Fram er en viktig møteplass i lokalmiljøet i Larvik, og spesielt på Torstrand. Fram er en breddeidrettsklubb med fotball, håndball og skøyter som primæridretter. Fram er opptatt av inkludering, og å tilrettelegge for trygge forhold og gode aktivitetstilbud til barn og unge.

Klubben har medlemmer fra 30 nasjonaliteter. Trenerne og lederne får ingen lønn, men gjør dette gratis fordi de ønsker å bidra, og gjerne fordi de selv også har barn som deltar. De fleste trenere og ledere bruker en stor del av fritiden sin til dette frivillige arbeidet. Idrettslaget har satt en lavere kontingent enn mange andre klubber, og ønsker å finne løsninger for de som ikke har økonomi til utstyr og treningsavgift. Fram har et godt samarbeid med andre frivillige organisasjoner i lokalmiljøet, som Torstrand vel og moskeen.

Larvik skateboard klubb

Skateklubben har cirka 150 medlemmer. Mange kommer utenbys fra for å skate og være medlem av klubben. Klubben har vært på Torstrand i 15 år på industritomta Alfred Andersen. Klubben er opptatt av å gi et godt og rimelig tilbud som er trygt å oppholde seg for ungdom, med trygge voksne til stede.

Flere skoler og ulike grupper bruker hallen på dagtid, men primærbruken skjer på ettermiddag og helg. Det er mange fra Torstrand som bruker tilbudet, men klubben ønsker å rekruttere flere fra nærområdet. Mange kommer fra byer og steder utenfor Larvik og Torstrand.

4.2. VIKTIGE AKTØRGRUPPER

Aktører er personer, grupper eller institusjoner som kan ha påvirkning på innbyggerne. Her er det gruppert sammen i aktørgrupper. Her følger en oversikt over de viktigste aktørgruppene.

Barn og småbarns-familier	«Stemmer med beina». Flere familier med små barn velger å flytte ut. Har interesse av trygge-re og mindre trafikk. Små barn har lavere mo-bilitet, og blir mer påvirket av stedet de vokser opp. Setter pris på utendørs områder og mu-ligheter. Styrking av aktivitetsarenaer, skole og fritidstilbud er viktig. Foreldre ønsker flere møteplasser for voksne, som kafeen Majas.	Offentlige aktører	Rolle i å regulere og tilrettelegge for utvikling, samtidig som de ivaretar fellesskapets in-teresser. Mesterfjellet skole, Thor Heyerdahl Videregående, Helsestasjonen, Kommunale etater og avdelinger, Home start.	Grunneiere og ut-byggere:	Interesser av å utvikle ledige arealer på Torstrand, både kommersielt og samfunnsmessig.
Ungdommer	Bruker området, men også resten av Lar-vik og andre byer i Vestfold, med togfor-bindelse. Bruker av sentrale møteplasser som idrettsanleggene på Fram, skatehal-len og områdene langs sjøen. Ønsker å være i fred fra andre voksne. Setter pris på utendørs områder og muligheter. Ønsker ungdom-sklubb. Opptatt av at det ser pent og rent ut på Torstrand, med gode oppholdskvaliteter og grønt i gatene.	Leietakere i private og kommunale boliger	Andelen som bor i utleiebolig er høy på Tor-strand. Enkelte stemmer har tatt til orde for færre kommunale boliger. Det vil imidlertid ikke være i beboernes interesse. Flere har tatt til orde for forbedring av bomiljøer og stan-darden på boligene innendørs og utendørs, både kommunale og private. Den interessen deles av andre aktører. Boligososiale tiltak, og oppfølging av kommunale og private utleiere vil kunne bidra til bedre standard. Samtidig har leietakerne interesse av at prisene ikke øker for mye.	Nærings-aktører	Deres behov er å få tilstrekkelig kun-degrunnlag, og skape et attraktivt miljø. Næringsaktørene bidrar til tje-nester, møteplasser og aktivitet.
Eldre og seniorer	Det bor en stor andel eldre på Torstrand. Flere opplever sterk identitet til Torstrand. De eldre er stort sett fornøyd med dagens Torstrand. Ønsker flere møteplasser innendørs, som f.eks serveringssteder.	Frivillighet, kultur og idrett	Som for eksempel organisasjoner, foreninger og andre grupper som har en tilknytning til stedet. Bidrar til tjenester, møteplasser og aktivi-tet. F.eks: Torstrand Vel, Fram idrettslag, sentrum-frivillighetssentralen, Skateklubben.		

4.3. SAMARBEID MELLOM LOKALE AKTØRER

Tillit og nettverk mellom aktører, er viktige ingredienser for å bygge sosial kapital (Putnam 2000). Samarbeid på tvers av ulike organisasjoner, frivillighet og kommune har vært et gjennomgangstema i flere intervjuer. Det er et ønske fra flere aktører å skape gode tilbud for spesielt ungdom og barn på Torstrand.

Det er ulike meninger rundt samarbeid og koordinering, og hvem som er ansvarlig for å sikre et bredt tilbud til barn og unge. Det er forskjellige opplevelser mellom de som jobber i hjelpeapparatet, idrett og frivillige organisasjoner av samarbeidet og koordinering. En informant beskriver samarbeidet mellom NAV, idrettslag, barnevern og andre om barn og unge som godt og preget av velvilje.

En annen beskriver på sin side at det ikke fins felles møtepunkt eller andre arenaer hvor man kan jobbe sammen på tvers for å utvikle tilbud som treffer godt. Vedkommende etterlyser bedre samarbeid, og at det skjer på de viktigste arenaene på Torstrand. En annen informant reflekterer over kommunens rolle. Vedkommende tror kommunen prøver å få til bedre samarbeid, men at det også er vanskelig for kommunen, som er vant med å styre selv. Derfor mener informanten at det lettere for frivillige å samarbeide med hverandre.

Det reflekterer et syn om at kommunen er viktig for å styrke lokale foreninger og aktiviteter, og sette dem i kontakt med hverandre. Det er beskrevet at flere eldre har et ønske om å delta mer aktivt i nærmiljøet og som frivillig. En informant ser det som viktig at flere melder seg til å bidra i lokalsamfunnet, og mener kommunen bør stille mer krav:

Folk blir ikke spurt. Hvorfor er du ikke frivillig? NAV krever for lite av uføre. Det bør være krav om at uføre bidrar i samfunnet. Aktivitet er helsefremmende for folk flest. Å stille krav, forvente noe av folk, gir folk en meningsfull hverdag.

Flere informanter beskriver at de ikke vet hvor eller hvordan de kan engasjere seg lokalt. Det må organiseres. Det beskrives også at dugnad og frivillighet kan være en sosial arena som fremmer nettverk. Kommunen kan altså spille en rolle i å lage nettverk mellom frivillige organisasjoner, og sette enkeltpersoner og enkeltaktører i kontakt med hverandre.

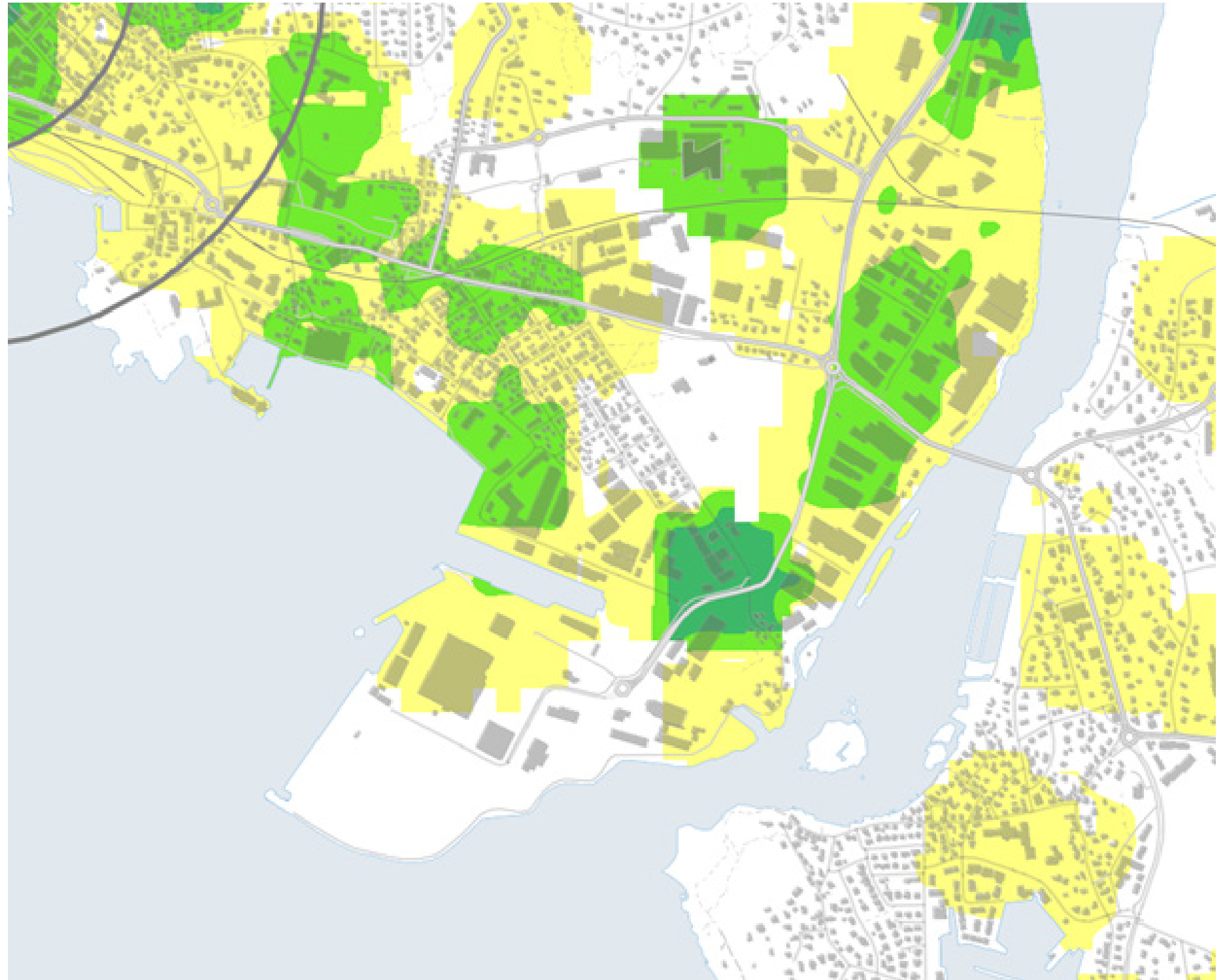
Det har kommet fram av intervjuene at enkelte opplever at det mangler koordinering av etablering av tilbud, og at investeringer ikke bygger på lokale behov i stor nok grad. Kommunen spiller en viktig rolle i å sørge for gode innsiktsanalyser og medvirkning i forkant av tiltak.

Det har også kommet flere synspunkter på at fysiske møteplasser er viktig for å sørge for økt tilbud av aktiviteter og tjenester i regi av lokale aktører, og bedre samarbeid på tvers av lokale aktører. En informant beskriver at de ønsker å bruke den gamle delen av Framhallen, og tenker områdesatsingen representerer mulighet for å etablere en møteplass der. I andre områdesatsinger har etablering av møteplasser bidratt til at det blir enklere for innbyggere og lokale aktører fra frivillighet, næringsliv, kultur og idrett til å bidra og engasjere seg. En aktør trekker fram hvordan et slikt fellesskap og møtested for private aktører kan bidra til utveksling av erfaringer, og utvikling av enda mer treffsikre aktiviteter og tilbud.

4.4. NÆRINGSLEV

I Larvik er det i underkant av tusen virksomheter med en eller flere ansatte. Varehandel, overnattings- og serveringsvirksomhet, industri, transport og lagring og helse- og sosialtjenester er store næringsgrupper. I spørreundersøkelsen og intervjuene fremkommer det ønsker om et mer aktivt lokalt næringsliv og flere butikker, for å skape arbeidsplasser og stimulere til økonomisk vekst. I intervjuene finner vi synspunkter om at næringslivet bør koples tettere på satsingen. Særlig viktig vurderes næringslivet potensielt å være i å bidra med lokaler til møteplasser, midlertidighet, og jobbtrening og sysselsettingstiltak for å forebygge ungt utenforskap. Også standard og forhold på utleieboliger vurderes av informantene og respondenterne som viktig å adressere som del av satsingen.

Transformasjon av industriområdene rundt Alfred Andersen har også blitt omtalt som et viktig byutviklingsområde som kan bidra positivt. Byutviklingen kan også generere nye næringer, møteplasser og arbeidsplasser. Det kan også brukes til nye aktiviteter, tjenester og kvaliteter som svarer ut lokale behov, som identifisert under stedsbruk i kapittel 3. Midlertidig bruk av lokaler i påvente av byutvikling, til aktiviteter, møteplasser og tilbud som det er behov for lokalt framstår gunstig. Det bidrar til å modne området i påvente av transformasjon, som er til gunst for eiendomsutviklerne. Det bidrar samtidig til å svare ut lokale behov. Kommunen kan ta en aktiv rolle, og jobbe opp mot eiendomsutvikler på tomte, for å sørge for midlertidig bruk i påvente av transformasjon.

Figur: Arbeidsplass tetthet hentet fra Byregnskap for Larvik. Bedriftene er lokalisert etter oppgitt adresse, som kan medføre upresissheter i kartet. Kilde: Enhetsregisteret fra Brønnøysundregistrene.

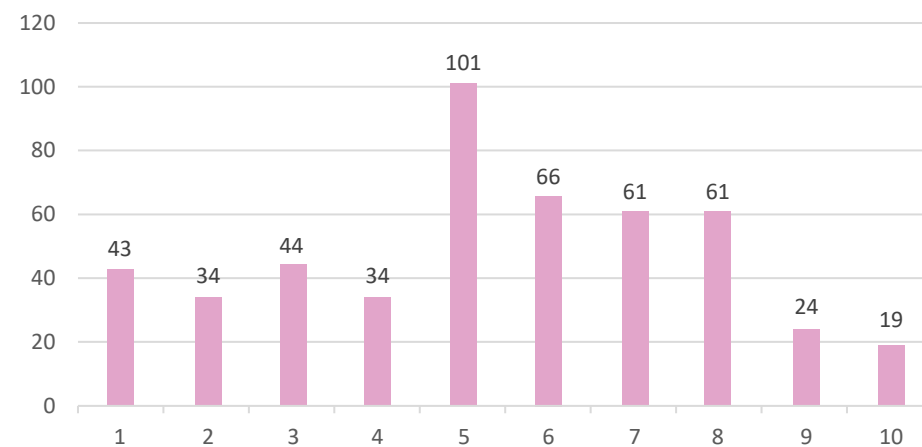

4.5. OPPLEVELSE AV PÅVIRKNINGSMULIGHET

Stort sett er informantene opptatt av at prosjekter og tiltak bør bygge på medvirkning og innsiktsanalyser. Enkelte har framhevet eksempler på oppgraderinger av uteområder som ikke trefter lokale behov. En ungdom beskriver en følelse av at man ikke får påvirke hvordan kommunen bruker pengene. Selv om dette kan være kun enkeltinformanters meninger, understreker det betydningen av å bygge tiltak på et fundament av innsikt i lokale behov. En annen informant er redd for at mye av pengene går til administrativt arbeid, og at for lite blir brukt på barn og unge.

I områdesatsingene i Oslo har en viktig positiv erfaring vært å stimulere til at flere lokale aktører tilbyr aktiviteter og tjenester. Dette er nøkkelaktører, som kan gi viktig informasjon om hvilke tiltak som vil bidra positivt. I tillegg er medvirkning og innsiktsanalyser blant vanlige innbyggere også viktig.

Informanter har også trukket frem ledelsen for Områdesatsingen som et positivt eksempel. Ledelsen vurderes å kommunisere godt underveis, og invitere til dialog.

Figur: I hvilken grad føler du at du kan påvirke utviklingen av Torstrand? Fra 1 som er minst, til 10, som er størst.

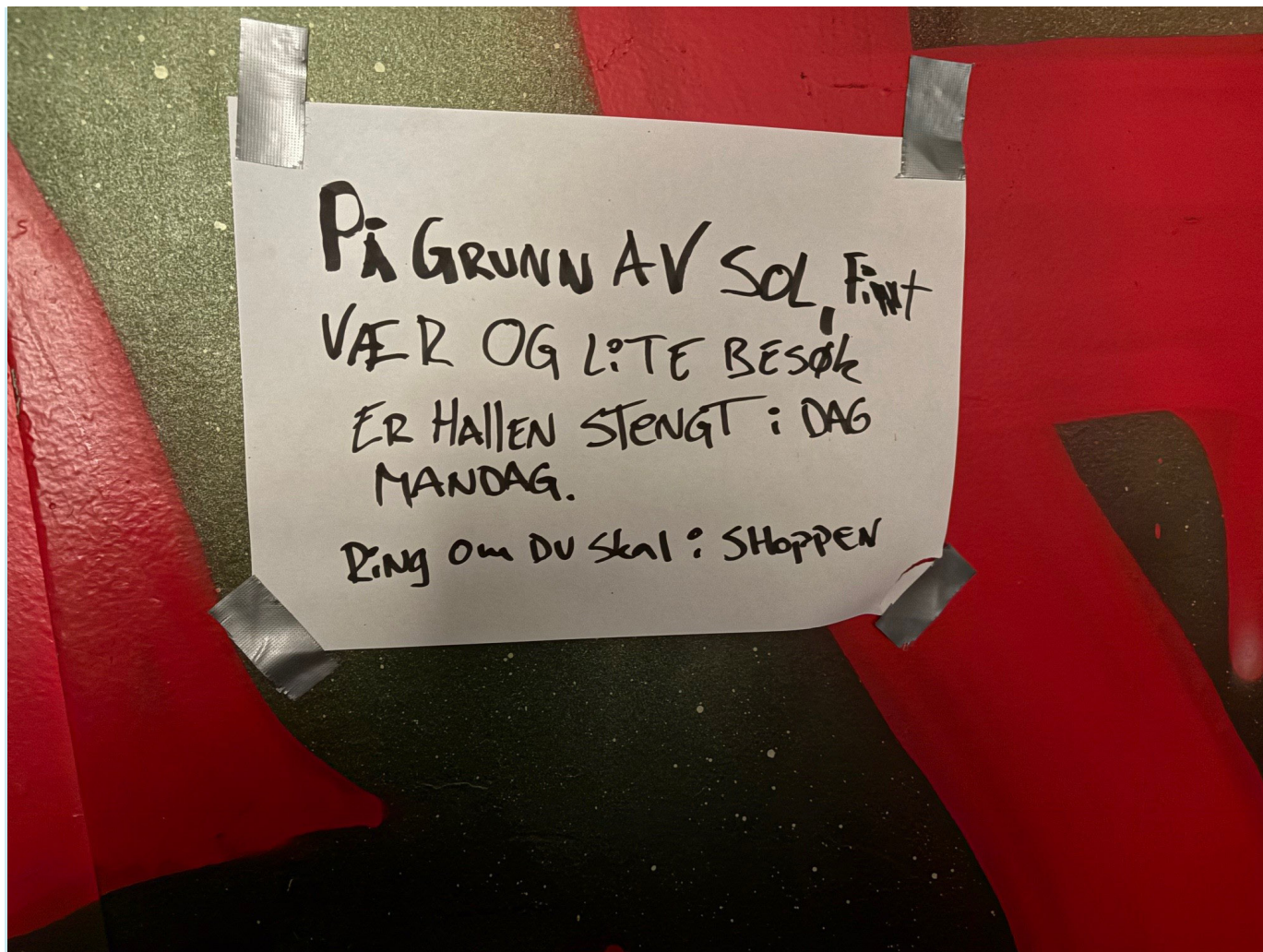
5 Stedsbilder

Hvilke stedsbilder og forestillinger har aktørene om Torstrand?

5. Stedsbilder

Stedsbilder og forestillinger knytter sammen fysiske steder, identitetsskapende markører, hendelser og opplevelser. Her beskrives steder og opplevelser som frembringer bilder og forestillinger, både positive og negative. Her inngår lokale aktørers stedsbilder, men også det eksterne blikket utenfra. Hvilke likheter og motsetninger finner vi? I tillegg undersøkes avgrensninger og barrierer.

5.1. KULTURHISTORIE

Innbyggerne kalles gjerne «sandlopper», som skyldes at bydelen nesten utelukkende er anlagt på sandgrunn. Torstrand har trolig sitt navn etter en Thor som drev den tidligere gården Fjellsnes i 1640-årene. Torstrand ligger der Lågen renner ut i havet, og har historisk hatt industri knyttet opp mot blant annet tømmer. Mange av disse bystrukturene er synlige og viktige i dagens bydel som den gamle trehusbebyggelsen og Alfred Andersens Mekaniske verksted. En del av kvartalsstrukturen som preger deler av Torstrand ble dannet allerede på 1600 tallet. Trehusområdene sør for jernbanelinjen og rundt Cortsens fjell strekker seg tilbake til 1600-tallet. Trehuskvartalene langs Furumoa ble bygget ferdig fram mot 1920 tallet. Den gamle trehusbebyggelsen på Torstrand ligger innenfor definert nasjonalt og regionalt viktig bygningsmiljø. Fylkeskommunen ved kulturarv har definert det slik:

Arbeiderbydelen er en viktig del av Larviks sosialhistorie, og er interessant å se i sammenheng med den mer velstående bebyggelsen langs Storgata. Torstrands historie, kombinert med arkitektur og helhet i området, gjør at kulturmiljøet har nasjonal og regional verdi.

Industriutviklingen langs Lågen og ut til godsterminalen på Sika representerer en stor endring de siste årene og beskriver i stor grad hvilke endringer Larvik by også har gjennomgått. Den lokale produktive byen der folk bodde i nærheten av arbeidet har blitt globalisert, og koblingen mellom bolig og arbeid er ikke lenger viktig på samme måte som tidligere.

Figur: Bykart fra 1820 lagt over satellittfoto. Det kvadratiske gatenettet som preger deler av Torstrand ble dannet allerede fra 1600-tallet.

Figur: Kart fra 1927. Kilde 1881 - historiske kart. Kartet viser deler av Torstrand før utvikling av industriområder både langs Lågen, på Sikatomta og langs Tjøllingveien.

5.2. AVGRENSNINGER, BARRIERER OG FORBINDELSER

Torstrand ligger på strandflata ned mot sjøen og avgrenses av Tollerodden mot vest og Mesterfjellet og Tyskerfjellet mot nord og Lågen mot øst. Jernbanelinjen ble åpnet i 1881 og går gjennom hele Torstrand i øst-vestretning i tillegg til godstogsporet på østsiden.

Det er tre fylkesveier og en riksvei som både binder Torstrand til omgivelsene, men som også bidrar til mye trafikk og støy. Sammen med jernbanen utgjør de samtidig store barrierer både sentralt gjennom Torstrand, med hovedvekt på Hoffsgate, Storgata /Tjølling gata og Elveveien.

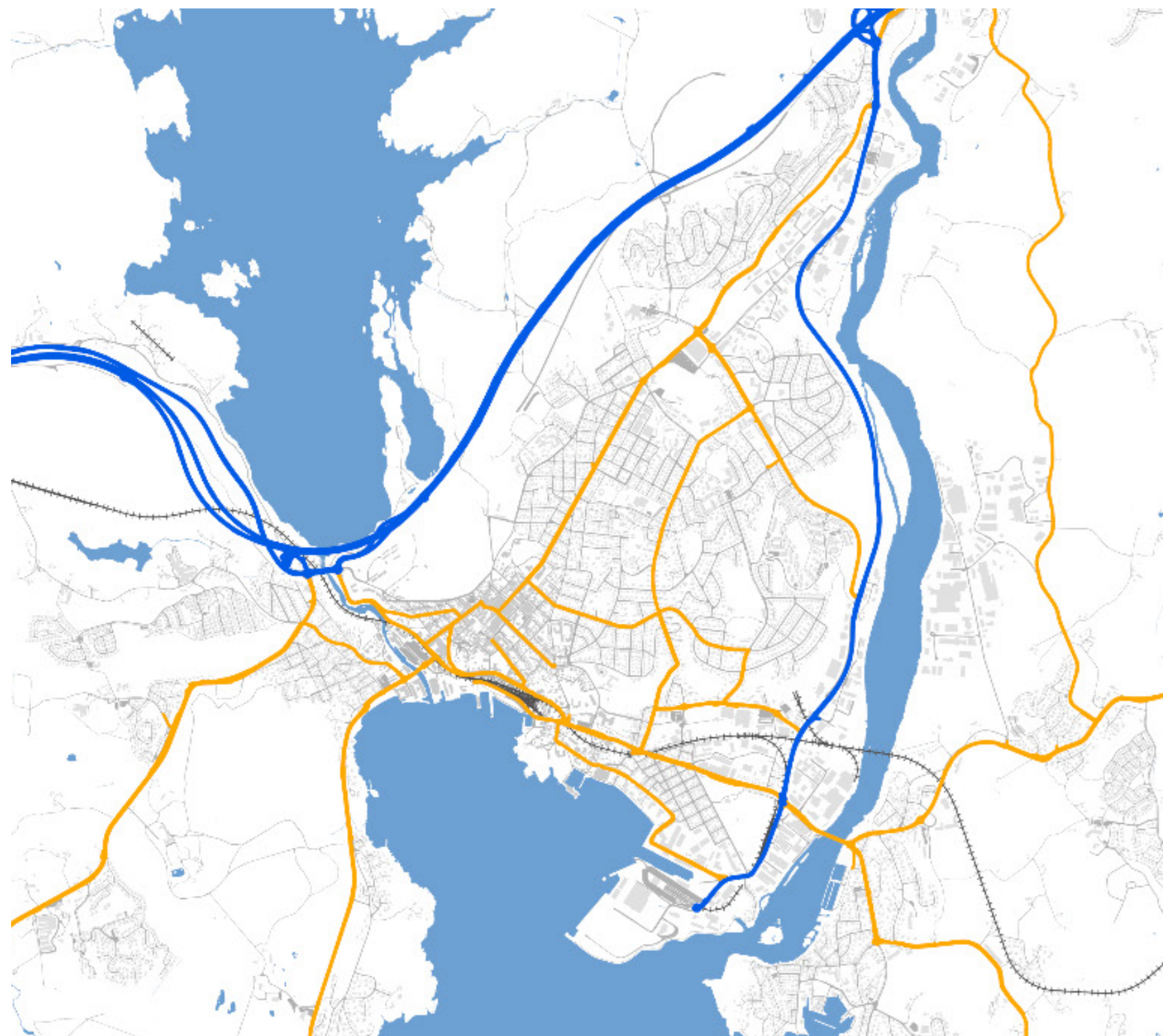
Innenfor Torstrand ligger også Larvik havn som er en av Norges største containerhavner og en viktig port til Europa for transport av gods. Det gjør imidlertid at hele området langs riksveien og godstransportsporet fram til og med Sikatomta/havna oppleves som en barriere for befolkningen.

I bypakke Larvik er det vist til følgende:

Dårlig sikkerhet for myke trafikanter som krysser jernbanen i Larvik. De største utfordringene er flere registrerte villkryssinger over jernbanen på Torstrand som kom frem etter fareidentifikasjonssamlingen, og planovergangen i Indre havn som er en av Norges mest utsatte planoverganger basert på Bane NOR sine registrerte hendelser.

Figur: Tømmer langs godssporet på Torstrand

Figur: Fra Mobilitetsplan i Bypakke Larvik. Gule veier er fylkesveier. Blå vei er riksvei samt jernbane

5.3. TERRITORIELL STIGMATISERING: OPPLEVES BEDRE ENN SITT RYKTE

Territoriell stigmatisering er når et spesifikt geografisk område, som en bydel eller et nabolag, får et negativt stempel eller dårlig omdømme, noe som kan føre til sosial diskriminering og utenforskap for de som bor der. Spørreundersøkelsen indikerer at Torstrand oppleves bedre av innbyggerne enn ryktet skulle tilsi, og viser dermed stor dissonans mellom hvilket rykte respondentene mener bydelen har, og hva de mener er fortjent. Ryktet til Torstrand og Larvik er relativt sammenliknbart basert på respondentene.

Gapet mellom oppfattet og «fortjent» rykte indikerer behov for å bedre få fram positive aspekter ved bydelen. Samtidig utgjør respondentene beboere på Torstrand. Disse kan ha et ønske om eller interesse i, å presentere Torstrand som bedre enn det faktisk er. Det kan være resultatene hadde vært annerledes om personer som bor utenfor Torstrand ble spurt. Likevel er beboernes selvopplevde følelser av kvaliteter ved nabolaget en viktig del av levekårsbildet.

I spørreundersøkelsens fritekstfelt og i intervjuene framkommer det synspunkter om at omdømmet til Torstrand er ufortjent, og basert på fordommer eller manglende lokal kunnskap. De positive kvalitetene som folk knytter til stedet sitt og livene sine, synes ikke å komme tilstrekkelig fram gjennom eksterne blikk. Slik territoriell stigmatisering er funnet i en rekke andre kontekster i Norge og andre land. Det er blant annet funnet å resultere i selvforsterkende maskuline måter å håndtere stigma av steder, med typisk «gettolek» og gangsterkultur mellom unge menn fra ulike nabolag. Det er imidlertid ikke gjort funn av dette i særlig grad.

En informant nevner noe kriminalitet, sniking på tog, og at det fins en guttegjeng med gangstermentalitet. Men vedkommende poengterer at det er lite av dette. Ungdommene som er intervjuet opplever dette i liten grad, og det framkommer heller ikke av spørreundersøkelsen. Vårt datamateriale indikerer at det i hovedsak er trygghet, samhold og åpenhet som preger området, også blant unge.

Dårlig omdømme er et av de viktigste problemene med Torstrand i dag, basert på spørreundersøkelsens resultater, men også ut fra hvordan informantene tenker. Rett før datainnsamlingen til denne rapporten ble gjort, ble Torstrand framstilt i medier som NRK og Østlands-Posten som det området med dårligst levekår i Norge. Aktualiteten til nyhetsframstillingen kan ha medført en skjevhet i datamaterialet, hvor omdømmesaken ble viktigere enn den ellers ville vært.

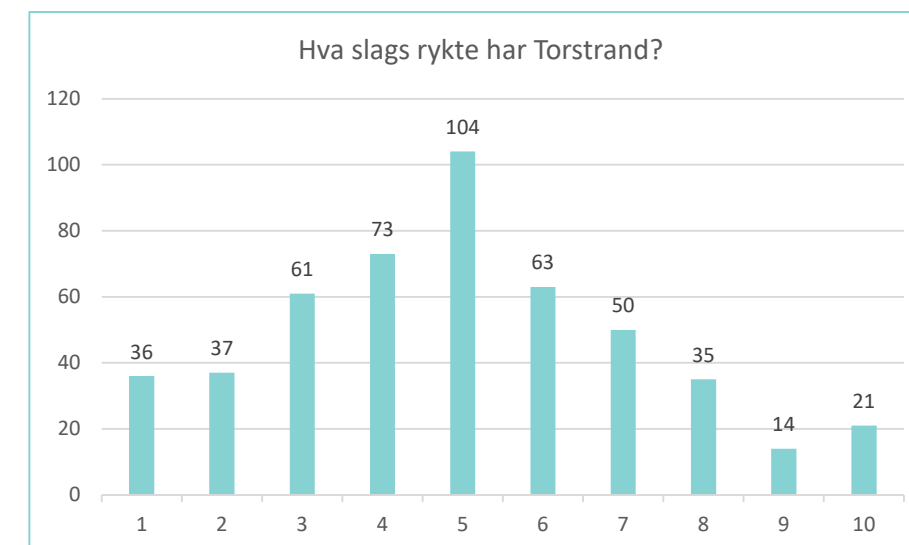
Denne bydelen har lavest levekår: – Vi som her ville ikke bodd noe annet sted

Området belastes av mye trafikk, gammelt avløpsnett og manglende samlingssteder for barn. Likevel mener både veiet og ordføreren at det er et godt sted å bo.

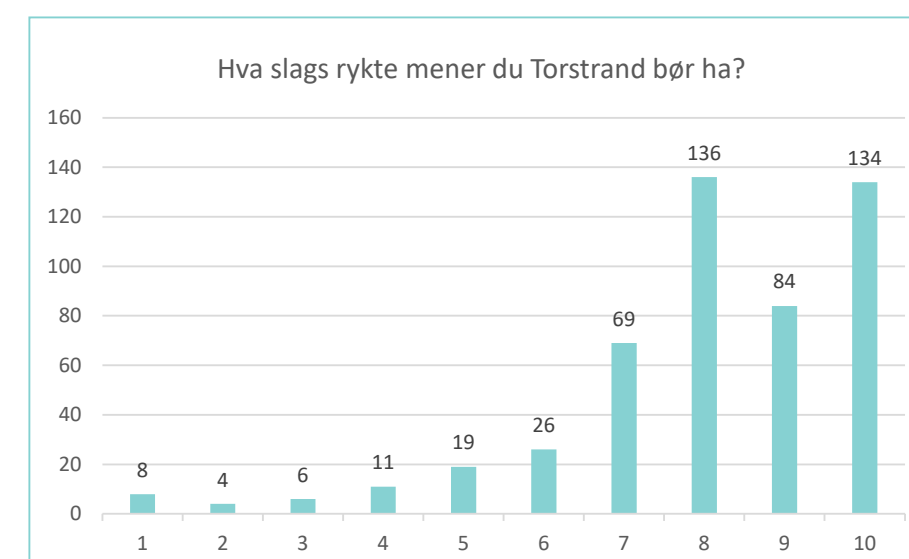

LARVIK: Området som ligger nært Larvik sentrum havner sist på lista når det kommer til levekår. FOTO: HANS PHILIP HOFGAARD / NRK

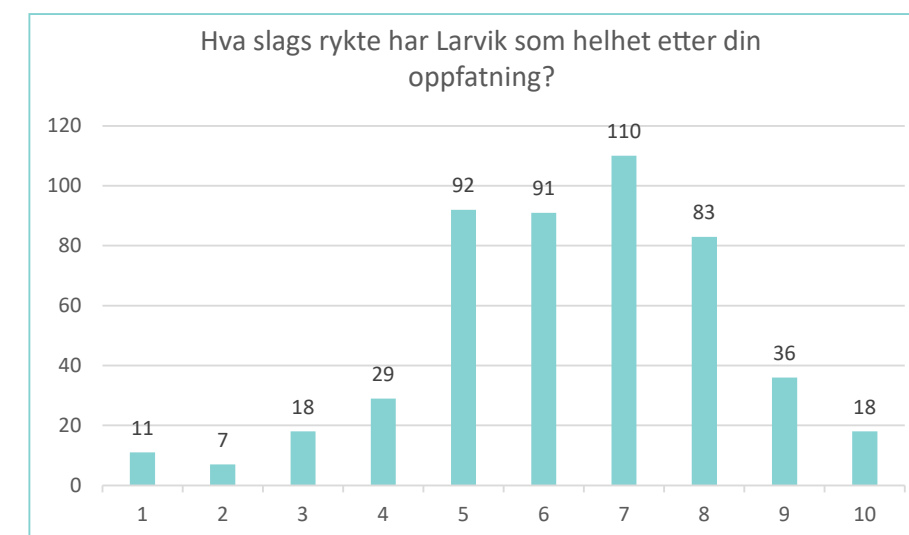
Linea Anyik
Journalist
+ 3 til
Vi rapporterer fra Larvik
Publisert 11. aug. kl. 07:09
Oppdatert 11. aug. kl. 07:33

Figur: Hva slags rykte har Torstrand?

Figur: Hva slags rykte mener du Torstrand bør ha?

Figur: Hva slags rykte Larvik har.

5.4. IDENTITETSSKAPENDE ELEMENTER OG POSITIVE OG NEGATIVE STEDSBILDER

«Et sterkt samhold»

Samhold framstår som et de tydeligste positive bildene på Torstrand. Ulike informanter, fra ulike deler av befolkningen, gamle og unge, med lang og kort tilhørighet, trekker fram det samme som typisk for Torstrand: her hilser alle på hverandre, ser hverandre og vi hjelper hverandre.

En ungdom sier: «Jeg vil ikke forandre noe på fellesskapet på Torstrand. Jeg vil bare fikse det fysiske», med henvisning til mye trafikk og standarden på bebyggelsen. En annen beskriver typisk Torstrandsfolk som snille og hyggelige mennesker, åpenhet og gode naboskap, hvor folk kommer med mat og kaker på døra.» Det gode samholdet settes gjerne i en «oss-mot-dem-negasjon», som at andre utenfra påfører området et negativt omdømme, men at de utenfra ikke forstår hvor godt og sterkt samhold det er. En informant sier det slik:

Området har et dårlig omdømme som har vedvart. Torstrand har vært et industriområde, og er preget av det.

Jeg mener det er ganske ufortjent og forstår ikke levekårsskåren. Folk som bor her trives. Det er et veldig samhold her.

Det er veldig oss mot dem. Det kan sammenlignes litt med Vålerenga.

Det var et ufortjent rykte.

Det er ikke slik her nå.

«Den hippe bydelen»

Enkelte beskriver Torstrand med likhetstrekk der nabolag gjennomgår gentrifiseringsprosesser. En sier: «jeg tror dette blir det nye hippe stedet i byen. Det blir som Grønland i Oslo. Jeg vil ha inn kunst og kultur i de gamle industriområdet». Også Grünerløkka og Vålerenga har blitt nevnt av informanter. En sier: «det er mye som skjer og som kan poppe opp her». Synene knyttes til tanker om at økt grad av kunst og kulturaktivitet, kan bidra til å forsterke dette stedsbildet.

«Den kulturelt mangfoldige bydelen»

Også kulturelt mangfold trekkes fram som et positivt kjennetegn. Flere beskriver det som typisk Torstrand med mange kulturer og nasjonaliteter som lever side om side. En informant beskriver hvordan det er spesielt fint under ramadan, hvor alle benkene er fylt, og muslimer feirer ved stranda og deler mat med alle som er der, også de som ikke er muslimer. I hovedsak oppleves det få konflikter knyttet til dette som et positivt stedsbilde. En del peker imidlertid på at det er behov for bedre inkludering, og sørge for at barn og unge med minoritetsbakgrunn, særlig jenter, er aktive og får være med på fritidsaktiviteter.

«Små, koselige og gamle hus»

Flere kulturhistoriske trekk bidrar til å gi Torstrand sin karakter. Her menes både historien i fysiske miljøer, men også meningen folk legger i historien. Bebyggelsen oppstod allerede på 1600-tallet. Torstrand har en stor andel gammel trehusbebyggelse i stram kvartalsstruktur. Området er vurdert som et viktig regionalt bygningsmiljø. Mye av bebyggelsen er etablert før 1900. Enkelte informanter peker på den eldre boligbebyggelsen som en viktig identitetsmarkør. Det vises til «koselige små hus» og «bortgjemte hager».

«Slitte og gamle hus og kommunale boliger»

Vi ser imidlertid også det motsatte: flere informanter påpeker at området preges av slitte, gamle hus med behov for oppgradering. Kiwi-blokka trekkes fram, og beskrives som et symbol for det som er galt med Torstrand. Tilreisende som kommer med buss opplever at rusavhengige og andre som skaper et dårlig inntrykk oppholder seg rundt blokka. Enkelte nevner at de gamle husene har dårlig standard. Som en ungdom sier:

«Torstrand er veldig forskjellig fra alle andre byer. Nå skal jeg ikke si at Torstrand er fattig. Men det er det alle tenker. Husene er ikke ordentlig malt. Jeg skjønner hva de andre ungdommene tenker.»

Flere respondenter har i fritekstfeltet i spørreundersøkelsen beskrevet at Torstrand har et rykte fra 1980-90 tallet, som sted med mange kommunale boliger, sosialklienter, og problemer relatert til rus og fattigdom. Dette ryktet henger igjen, selv om flere sier at situasjonen har bedret seg betraktelig. Dette har også blitt poengtert av informanter i intervjuene.

«Industribydelen»

Bydelen har en rik arbeider- og industrihistorie knyttet særlig til verksted- og prosessindustri, som i dag spiller en mindre rolle. Den gamle industrihistorien er godt synlig blant annet i Alfred Andersens mekaniske verksteds bygningsmasse, nord for Furumoa. Samtidig vurderer enkelte informanter, særlig eldre, at området alltid har hatt et dårlig omdømme, som de forklarer med industrien. Torstrand har historisk blitt sett på som en arbeiderbydel. Som en informant sier: "Fra gammelt av var dette den fattigste bydelen. (...) Sett fra utsiden blir folk skremt. Det sitter dypt den gamle greia med arbeiderklasse og fattige folk."

"Institusjoner"

Torstrand er et typisk indre by-område, med en lang historie, og folk fra andre steder i byen bruker området. Det medfører at Torstrand er en bydel for hele Larvik, langt flere enn kun de som bor der. De mange institusjonene bidrar til dette. Her finner vi for eksempel Mesterfjellet skole og Thor Heyerdahl videregående skole med mange tilreisende ansatte og elever hver dag. Mange unge som ikke bor i området, har daglige møter med området gjennom for eksempel skolegang. En av Norges største havner ligger også her. Mange kjører gjennom området til og fra Danmarksferga. Det er slik sett et potensial i å få besøkende til å bidra til områdets kvaliteter, og skape et godt omdømme gjennom positive besøksopplevelser.

Sentral beliggenhet

Kort avstand til Larvik sentrum og nærhet til sjøen, stranda og skoler trekkes fram av respondentene som positivt. Flere påpeker også at bydelen preges av sentrumsbeliggenheten, med kort vei til ulike tilbud og tjenester. Samtidig beskrives det også av en ungdom som et veldig dødt nabolag, og mange etterspør flere tjenester og handelssmuligheter.

«Larviks riviera»

Sjøen er et viktig identitetsskapende element. Det framgår av dataen at sjøen er mye brukt, og også høyt verdsatt. Strandsonen er en møteplass, som både gamle og unge, med innvandrerbakgrunn og ikke, med lang eller kort tilhørighet til Torstrand, trekker fram. Det er også et viktig rekreasjonsområde. Utendørs aktiviteter og sjøliv synes å være knyttet til en viktig del av identiteten til mange «sandløpper». En omtaler Torstrand som «Larviks riviera».

«Torstrand = Fram»

Fram Larvik er en viktig del av Torstrands identitet. Som Bjørn Erik sier: "Torstrand er lik Fram. "Fram har lange tradisjoner, og kaller seg gjerne Norges eldste fotballklubb. Idrettsforeningen har også dype tradisjoner innen andre idretter som håndball, friidrett, bandy og skøyter. Det har framkommet av intervjuene at mange informanter har et forhold til Fram, og idrettsanleggene tilknyttet klubben. Idrettsanleggene tilbyr områder hvor mange henger, nært skolen og den tidligere ungdomsklubben. Det gjelder også de som ikke driver med sport.

Personlig og historisk tilknytning

Flere respondenter uttrykker dype personlige eller historiske bånd til området, og nevner familierøtter eller langvarig opphold som bidrar til deres følelse av tilhørighet. Det er viktig at også de med kortere fartstid i området opplever det samme.

6 Anbefalinger

6. Anbefalinger for programperioden

Ovenfor er det presentert ressurser som bør ivaretas, og utfordringer som bør adresseres. Anbefalingene er primært rettet mot områdesatsingen, men kan også ha relevans for andre deler av kommunens arbeid. Anbefalingene baseres på empiri omtalt ovenfor, men også på rapportforfatternes egen kunnskap om erfaringer fra andre områdesatsinger.

6.1. STYRE OG FASTSETTE MÅL SOM GIR RETNING

I dag er det pekt ut tre innsatsområder: levekår og folkehelse, bydelsutvikling og nærmiljø, og styrking av lokaldemokratiet. Det er ikke definert overordnede hovedmål. Innsatsområdene favner vidt. Under hvert innsatsområde er det definert delmål for satsingen. Delmålene er formulert på en åpen måte, som ikke nødvendigvis egner seg til målinger av tiltak og effekter.

Det bør vurderes å gjøre endringer for å forenkle målstrukturen. Flere av delmålene er egnet som eller kan enkelt gjøres om til tiltak. For eksempel økt bevissthet om holdninger til miljø, eller tilrettelegging for trivelige steder å sitte. Et vanlig rammeverk for målsetting er den såkalte «Smart-modellen». Målsetting er ikke lett for komplekse samfunnsspørsmål som områdesatsinger omfatter. Men målene bør i størst mulig grad være spesifikke (tydelig og konkret), målbare (gjørne i antall, kroner eller tid), ambisiøse (bidra til engasjement), realistiske (oppnåelighet er viktig for å oppnå mestring) og tidsbestemt (tidsramme skaper progresjon).

Målene bør peke ut en tydelig retning, som faktisk kan brukes til å operasjonalisere hvilke aktiviteter og tiltak som skal iverksettes. Mens målene forteller hva en ønsker å oppnå, bør det defineres strategier som forteller hvordan målene skal oppnås. Det er også mulig å definere indikatorer til hvert av målene eller strategiene, som bryter dem opp, og mer konkret staker ut retning for tiltak som skal iverksettes og hvilke resultater en skal søke å oppnå. En måte å utarbeide målsettinger er derfor å utarbeide samfunnsmål (overgripende målsettinger), resultatmål (konkrete målbare, eller indikatorbaserte) og effektmål (hvilke virkninger tiltak har på sikt). Rammeverket kan plasseres inn i eksisterende struktur med de tre delområdene.

6.2. ADMINISTRATIVE RESSURSER

Det er et ønske i alle områdesatsinger, om å innrette mest mulig av midlene og ressursene ut i den spisse enden, til leveranser som er nyttige og synlige for innbyggerne. Det er imidlertid også viktig å sørge for administrativt evne til å implementere læring, prosesser og metoder inn i organisasjonen for øvrig. Målet er at nye prosesser, metoder og produkter som oppstår gjennom områdesatsingen, skal kunne implementeres i den ordinære driften. Dette er avgjørende for å sikre innovasjon med verdi, og varige virkninger. Dersom dette ikke er på plass, kan virkningene av områdesatsingen stå i fare for å forsvinne ved prosjektenes eller satsingen slutt.

Administrativt bør det settes på tilstrekkelige ressurser som systematiserer kunnskap og erfaringer fra satsingen. Det er viktig å kommunisere resultater og prosesser som gir deling av læringspunkter og erfaringer internt i kommunen. Det kreves en klar økonomistyring og prosjektstyring, med rutiner for hvordan prosjekter skal avsluttes eller implementeres i ordinær drift.

Det er også viktig med ressurser og rutiner som synliggjør barrierer som reduserer effekten av tiltakene. Allerede før oppstart av prosjekter bør det vurderes gevinstrealisering og evne til oppskalering, og varig virkning etter at prosjektperioden er avsluttet. Dette bør også inngå i vurderinger av om prosjekter bør videreføres eller avsluttes.

6.3. TVERRSEKTORIELL INNSATS

En av styrkene til områdesatsinger er at de gir anledning for en innsats på tvers av sektorer, virksomheter og fag i kommune og stat. Innbyggere med komplekse og sammensatte behov er de mest kostnadsdrivende. Det kan også være en utfordring å sy sammen riktige tiltak for dem, fordi det krever koordinert innsats på tvers av sektorer. Men en lærdom fra andre områdesatsinger har vært at det tverrsektorielle er vanskelig å realisere.

Områdesatsingen representerer mulighet til å teste ut løsninger som ikke er lovpålagte, men som kan vise seg å ha positiv og forebyggende effekt. Det vil kunne redusere behovet for senere lovpålagt innsats. En utfordring her er at lovpålagte tjenester prioriteres framfor forebygging, som ellers kan lønne seg i det lange løp.

En erfaring fra andre områdesatsinger er at det bør pekes ut en tydelig retning fra start. Dersom dette ikke gjøres, kan resultatet bli at satsingen spriker i mange retninger, og dermed mister kraft. Retningen bør forankres i øverste administrative og politiske ledelse, og gjerne knyttes til kommuneplanens samfunnsdel. Det er samtidig viktig at faglige anbefalinger vektlegges, og at endringer i politiske flertall ikke påvirker satsingens kontinuitet.

Det er viktig at organiseringen av områdesatsingen ikke blir en "egen rigg" utenom den ordinære linjevirksomheten i Larvik kommune. Områdesatsingstiltak må koples tett til linjearbeidet. Overgangen fra prosjektgjennomføring til implementering i linjen er en utfordring i virksomhetsovergrepene prosjekter. Det er en fare for at tiltak kan bli værende som prosjekt, selv om de er modne for å overføres til linjen. For å sikre implementering av prosjektene er det derfor svært viktig med forankring og eierskap i linjen.

Ledelsen bør også sørge for at virksomheter i kommunen, som ikke direkte er involvert i satsingen, bidrar med sine virkemidler til oppfyllelse av satsingens mål. Det gir mer kraft bak satsingen, og grobunn for at ordinær virksomhet lærer av satsingen. Slik får satsingen mer varig virkning. Det anbefales at leder av områdesatsingen jevnlig rapporterer til kommunedirektøren og med ledergruppe for å sørge for tverrsektorielt arbeid og synergier til linjeledelsen.

For tiden pågår det et større arbeid i Bypakke Larvik som skal koordineres med områdesatsingen. Bypakken er igjen koblet til planlagt utskifting av vann- og avløpsledninger på Torstrand i 2028. Et mål må være at investerte midler i infrastruktur også indirekte kan ha en positiv effekt på områdesatsingen. Ny gate- og byromsutforming kan være en direkte konsekvens av rørfornyng i bydelen.

Områdesatsingen kan avsette prosjektmidler til andre kommunale virksomheter, som ønsker å teste ut nye løsninger for å yte bedre eller mer effektive tjenester til innbyggerne. Det kan for eksempel gå på bofasthet, boligsoziale virkemidler, ungt utenforskap, formell kompetanse, integrering av folk med utenlandsk bakgrunn, bedre norskopplæring og økt frivillighet. Innovasjon kan oppstå gjennom nye samarbeid med for eksempel politiet, staten, videregående skoler, NAV og kommunen, og private aktører. Kommunen kan også spille en rolle i å samlokalisere viktige funksjoner, som eksempelvis helsestasjon, førstelinjearbeider og åpen barnehage.

Figur. Innsatstrappen fra Helsepersonellkommisjonen (2023) illustrerer på helsetjenesteområdet hvordan tidlig innsats kan bidra til å holde tjenestyttingen på de laveste og minst kostbare trinnene i størst mulig grad.

6.4. KOMMUNIKASJON OG STYRKE EKSISTERENDE POSITIVE STEDSBILDER

Svakt omdømme er en vedvarende og viktig utfordring, som ser ut til å påvirke hvordan området brukes. Kommunen kan bidra til å korrigere misoppfatninger, både ved å selv, og ved å mobilisere andre til å fortelle nye historier om hva Torstrand er i dag.

En gjennomarbeidet intern og ekstern kommunikasjonsstrategi vil være viktig i det videre arbeidet. Gjennom involvering og åpenhet vil det være lettere å fortelle nyanseerte og interessante historier fra Torstrand.

Kommunen har en rekke kommunikasjonskanaler å bruke til omdømmebygging. Foruten hjemmesider og pressearbeid, blir sosiale medier ofte benyttet. Facebook-siden har stort engasjement hvor satsingen tar imot innspill der, på Torstrandslaben, og digitalt via kommunens hjemmeside.

Flere bydeler i Oslo har for eksempel hatt suksess med ungdom som styrer Instagram- og Tik Tok-kontoer, og skaper positive historier. Samarbeid med elever fra medier og kommunikasjon på Thor Heyerdahl skole er naturlig å tenke seg.

Den rike historien til Torstrand bør løftes fram bedre, og favne innbyggere som ikke har bodd så lenge i området. I tillegg kan det være relevant å gjennomføre kampanjer for å styrke dugnadsånden og stimulere til frivillighet.

Det er også mulig å teste ut «deltakende budsjettering», hvor innbyggere selv får være med å bestemme hva en pott midler skal gå til, eller velge mellom prosjekter. Det kan skape positiv oppmerksomhet om satsingen, og bidra til større grad av deltagelse og tillit blant innbyggerne.

6.5. STYRKE AKTIVITET OG TILBUD I REGI AV PRIVAT OG FRIVILLIG SEKTOR

Det er identifisert behov for å forsterke og utvikle engasjement og bidrag fra privat sektor i form av næringsliv, frivillige, kultur og idrett. Kommunen kan spille en viktig katalysatorrolle, som tilrettelegger for frivillige og ildsjeler. En rik og aktiv frivilligsektor kan gi stedstilpassede aktiviteter, skape lokal tilhørighet og gi arrangører og deltakere mestring. I tillegg kan tilbudene som utvikles bidra til tjenesteutvikling og aktivitetstilbud for befolkningen.

Målet er at private aktører tar initiativ til og sørger for lokal utvikling og aktivitet. Ønskene om flere tjenester og tilbud i området avhenger også av private aktører. Det er derfor viktig å utvikle kultur og systemer for deltakelse, engasjement og at innbyggere tar ansvar for eget nabolag. Dette er elementer som kan bli værende etter at områdesatsingen er over.

Kommunen eier bygg og har mulighet til å bidra til å etablere og utvikle arenaer og møteplasser innendørs og utendørs, for aktiviteter i regi av lokale organisasjoner. Etablering av møteplasser inne og ute, og rimelig eller gratis leie er mulige tiltak. Eksempler kan være åpen hall, tilbud til lokale ungdommer om å bruke gymsaler/idrettshaller til egenorganisert idrett når lokaler ikke benyttes til undervisning. Dette kan driftes av lokale idrettslag eller andre frivillige.

Kommunen kan etablere nettverk som gjør at ulike organisasjoner har treffpunkt på tvers. Det er allerede etablert Frivilligsentral/Torstrandslaben beliggende ved Torstrand torg. Det er imidlertid viktig å avdekke hvordan Frivilligsentralen kan spille en større rolle som katalysator for frivillige og ildsjeler i Torstrandssamfunnet. Hensikten er at kommunen gjennom Frivilligsentralen ikke selv står som ansvarlig organisator, men kan bidra med nettverk og nyttig kunnskap og sørge for at relevante ildsjeler og organisasjoner kommer i kontakt med og kan lære av hverandre. Slike aktører kan også løftes fram gjennom kommunens kommunikasjonsflater. Kommunen må typisk ta en mer aktiv rolle i oppbyggingen av et aktivt lokalsamfunn, som i større grad etter hvert kan ta mer ansvar selv. Det bør også gjøres enkelt å henvende seg for innbyggere og organisasjoner som ønsker å bidra.

Det er påpekt at Torstrand har en høy andel eldre med tid og

ressurser til å bidra. Frivilligmobiliseringen bør styrkes. Home-Start er et slikt eksempel. Flere kan bidra til eksempelvis dugnad eller kjøring av barn med behov til og fra aktiviteter. Det vil kreve at kommunen gjennom områdesatsingen, bistår lokale organisasjoner som Fram og Frivilligsentralen, og bistår med å etablere nettverk og koplinger på tvers av bydelens frivillige.

Tilskuddsordninger til arrangementer og aktiviteter bør utformes med hensikt å underbygge lokale initiativer og lokale aktører og næringsliv. Å benytte lokale aktører kan også medføre at tilbudene treffer innbyggernes behov bedre.

Anbefalingskartet peker på at flere av gatene kan bli grønnere, i tillegg til at det bør legges opp til byrom som tilbyr oppholdskvaliteter, med mindre støy og trafikk. For å teste ut hva som egner seg, kan man legge opp til midlertidig møblering og beplantning. På denne måten kan man teste ut hva som fungerer og ikke. Larvik har tidligere testet ut midlertidige byrom i andre prosjekter i byen med gode resultater. Det anbefales å teste ut minst én gate og ett byrom i programperioden. Midlertidige tiltak ved transformasjon av vei til gate kan utføres og følges opp av lokale aktører.

Alfred Andersen-tomta er svært strategisk for videre utvikling av Torstrand. Området kan på kort og lengre sikt benyttes til midlertidige aktiviteter og arrangementer, men også inkluderende og publikumsrettede aktiviteter innenfor kultur og idrett. Skatehallen er et eksempel på det. Dette forutsetter imidlertid aktivt samarbeid med private eiendomsbesittere.

Kommunen kan med fordel etablere en fast næringslivsdialog. Larvik har en aktiv næringsforening med månedlige møter. Områdesatsingen bør få plass på ett møte i året, der nyheter og aktualiteter løftes/diskuteres med lokalt næringsliv i et eksisterende nettverk, og der områdesatsingen også kan få informasjon om næringslivets behov.

Fritidskort/opplevelseskort eller aktivitetskort er et tilbud som kan sikre at ungdom kan få tilgang på gratis aktiviteter og fritidstilbud. Det har tidligere vært en etablert ordning i kommu-

nen. For å måle effekter av en slik ordning anbefales det å vurdere å innføre dette innenfor områdesatsingen. Dette kan gi verdifull informasjon av effekten av ordningen, og en begrenset ordning kan forsvares på bakgrunn av områdesatsingen.

Samarbeid med Thor Heyerdahl vgs. gir potensial for etablering av flere tjenester og tilbud på Torstrand, som også vil ha glede for lokalbefolkningen. Flere linjer på skolen innenfor håndverk og andre fag kan være egnet til gjennomføring av tiltak og aktiviteter. Det kan engasjere unge, og tilpasse studier og prosjekter til kommunens planer for byutvikling. Dette krever et samarbeid med skolen i forkant av skoleåret slik at eventuelle tiltak kan integreres i skolens læreplaner for ulike fagretninger.

Det kan utarbeides kurs for foreldre med innvandrerbakgrunn om lokale organisasjoner, og nettverk. Det kan opprettes samarbeid for innvandrerfedre og - mødre á la Bydelsfedre og Bydelsmødre i Oslo. Kommunen kan også bidra til å samle informasjon om ulike aktiviteter, organisasjoner og tilbud i området, og stimulere til digital kompetanse hos flere.

6.6. SYSSELSETTING OG KOMPETANSE

Torstrand er preget av vedvarende levekårsutfordringer, som kan bidra til å utenforskap og lav tilknytning. Yngre aldersgrupper og personer med kort tilknytning til området eller annen kulturell bakgrunn ser ut til å være mest utsatt for negative effekter av levekårsutfordringene. En høy andel unge står utenfor arbeidslivet, og mangler formell kompetanse. Eldre personer med lang botid på Torstrand utpeker seg ved å ha mindre grad av utenforskap.

Kommunen kan støtte programmer som fremmer utdanning og yrkesvalg blant unge voksne, for å redusere ungdomsledighet og utenforskap. Samarbeid med næringslivet, NAV, fritidsklubber og andre relevante kommunale virksomheter er avgjørende. (se også kapittel om å styrke aktivitet og tilbud i regi av privat og frivillig sektor)

Flere kommuner tilbyr jobb til unge på deltid eller gjennom deler av året. Eksempler på dette er Oslo kommunes «Ung jobb» som del av områdesatsingene, eller Horten kommunes «min første sommerjobb». Typisk ansettes det egen koordinator som stimulerer næringslivet til å tilby jobber, utvikler utplasseringsaktiviteter og kontraktstyper, og følger opp de unge. Erfaringene med slike aktiviteter har vist seg å gi stor effekt, for relativt liten innsats.

Det kan være hensiktsmessig å sikte ordningen inn mot ungdom og unge voksne som allerede har utfordringer, men samtidig også mer krevende. Det anbefales derfor at sommerjobb for unge fra Torstrand og Larvik tas opp i første møte med næringsforeningen etter nyttår. Møtet bør sikte på å etablere et definert antall sommerjobber, ideelt sett finansiert av det private i samarbeid med områdesatsingen/kommunen. Det ser ut til at noen ungdommer/unge er mer utsatt enn andre. Kommunen kan bidra til å plukke ut aktuelle ungdommer som vil ha størst nytte av jobberfaring. Hensikten er å hindre ungt utenforskap som har store personlige og samfunnsmessige kostnader på lang sikt.

I andre kontekster er det gjort funn av at unge som mangler tilhørighet og lider av utenforskap preges av mistillit til storsamfunnet. Det finnes eksempler på at andre ungdom og unge voksne har blitt involvert som konsulenter i utvikling av tjenester, og til oppsøkende tjenester, med suksess.

6.7. OPPRUSTING AV BOLIGER OG BOMILJØER

Kommunen har flere eiendommer innenfor Torstrand og kan som eiendomsbesitter oppgradere egen eiendomsmasse. Kommunen kan også vurdere strategisk eiendomsoppgradering gjennom kjøp og salg av eiendom og på denne måten bygge opp om områdesatsingens målsettinger. Som et ledd i å utjevne sosial ulikhet og bidra til møteplasser kan kommunen oppgradere kvaliteten på de kommunale boligene med økt innendørs standard, men også fasade og utearealer.

Utvikling og oppgradering av eksisterende parker og byrom må gjerne finansieres gjennom investeringsbudsjettet til kommunen. På Torstrand kan imidlertid denne byfornyelsen skje gjennom selvkostfinansiert infrastruktur (vann og avløp) og midler fra Bypakke Larvik. Til oppgradering av møteplasser kan det søkes tilskudd til for eksempel Sparebankstiftelsen. Det forutsettes imidlertid at tiltakene tilfredsstiller deres kriterier. De private boligområdene kan dermed få et vesentlig løft dersom midlene brukes smart. Det anbefales å ruste opp boligkvalitet og byrom som bygger opp under identitet og deltagelse, slik at effekten av tiltakene er lett å dokumentere på senere tidspunkt.

Mobilitetsplanlegging Torstrand ligger inne i Bypakke Larvik for perioden 2025 – 2028 med oppstart i 2025. Dette gir kommunen muligheter å adressere utfordringene med støy og trafikk i og med at hovedmålsettingene for Bypakke blant annet er at «...klimagassutslipp, kø, forurensning og støy reduseres gjennom effektiv arealbruk...». Bypakke Larvik er derfor viktig for bomiljøene på Torstrand.

Utvikling av felles lekeplasser og parkområder kan med fordel behovskartlegges med lokalbefolkningen. Hva er det behov for og hvordan kan områdene tilrettelegges slik at de kan bli trygge og inkluderende møteplasser. Eksempler kan være oppgradering av felles utearealer som bakgård, lekeplasser, parselhager, dyrking av trær, og arrangementer som bidrar til et godt bomiljø.

Områdesatsingen kan stimulere utleiende i området til å sørge for god standard på private utleieboliger. Dette kan involverer oppfølging av brannsikkerhet og andre lovpålagte standarder, samt informasjon om støtteordninger om energieffektivisering og liknende som kan bidra til oppgradering av bygningsmassen. Det kan vurderes å i deler av programperioden prioritere tilsyn, eksempelvis av brannsikkerhet.

Det kan også iverksettes en større satsing på boligsosiale tiltak som del av områdesatsingen, for å redusere antallet som flytter på seg årlig, og som bidrar til ustabile bomiljøer. Det finnes tiltak, virkemidler og tjenester som bidrar til at de som trenger hjelp kan skaffe seg en bolig og bli boende i den. Se Husbankens suksessfaktorer for godt boligsosialt arbeid.

6.8. UMIDDELBARE OG LANGSIKTIGE TILTAK FOR Å STYRKE BYROMMENE, REDUSERE TRAFIKK OG STYRKE NÆRMILJØKVALITETER

Høy andel biltrafikk peker seg ut som en av de mest negative egenskapene ved området. Primært dreier dette seg om hastighet på kjøretøy, og mengden trafikk. Det bør iverksettes både umiddelbare og langsiktige tiltak for å redusere negative konsekvenser av trafikkbelastningen. Det vil kunne bidra til bedre bomiljøer, økt trygghetsfølelse, bedre folkehelse, og også til at flere barnefamilier velger å bo i området.

Tiltak for å redusere trafikkbelastninger krever arbeid over tid, og skjer i samarbeid med både fylkeskommune og stat. Kommunen kan gjennomføre egne tiltak, og presse på andre aktuelle aktører for gjennomføring av tiltak. Eksempler på tiltakskategorier er tilskuddsordninger for redusert bilbruk, bildeling og veiprising. Skilting, fartshumper og bommer bør vurderes for å redusere trafikkens hastighet, og gjennomgangstrafikk. Trafikken bør i større grad ledes rundt Torstrand. Dette anbefales løftet i Bypakke Larvik.

Bypakke Larvik skal i handlingsplanen begynne mobilitetsplanleggingen gjennom Torstrand i 2025. Befolkningen på Torstrand må i arbeidet involveres koordinert for å finne gode løsninger både på trafikk gjennom Torstrand, men også internt for nettopp å styrke identiteten og kvalitetene i bydelen. Hensikten er å øke gatenes og byrommenes attraktivitet for gående og syklende, og øke oppholdskvaliteter og natur.

Tilgjengelighet til bilparkering stimulerer til bilbruk, og tar av gatearealet som kunne vært brukt til andre viktige formål. Se TØIs (2016) gjennomgang av virkemidler og effekter av parkeringstiltak. Tiltak inkluderer parkeringsavgifter, bolig-sone-/beboerparkering, parkeringsregulering, og maksimumsnormer ved boligbygging. Det er også påpekt i spørreundersøkelsen et behov for å følge opp ulovlig parkerte biler, og ulovlig etablerte parkeringsplasser.

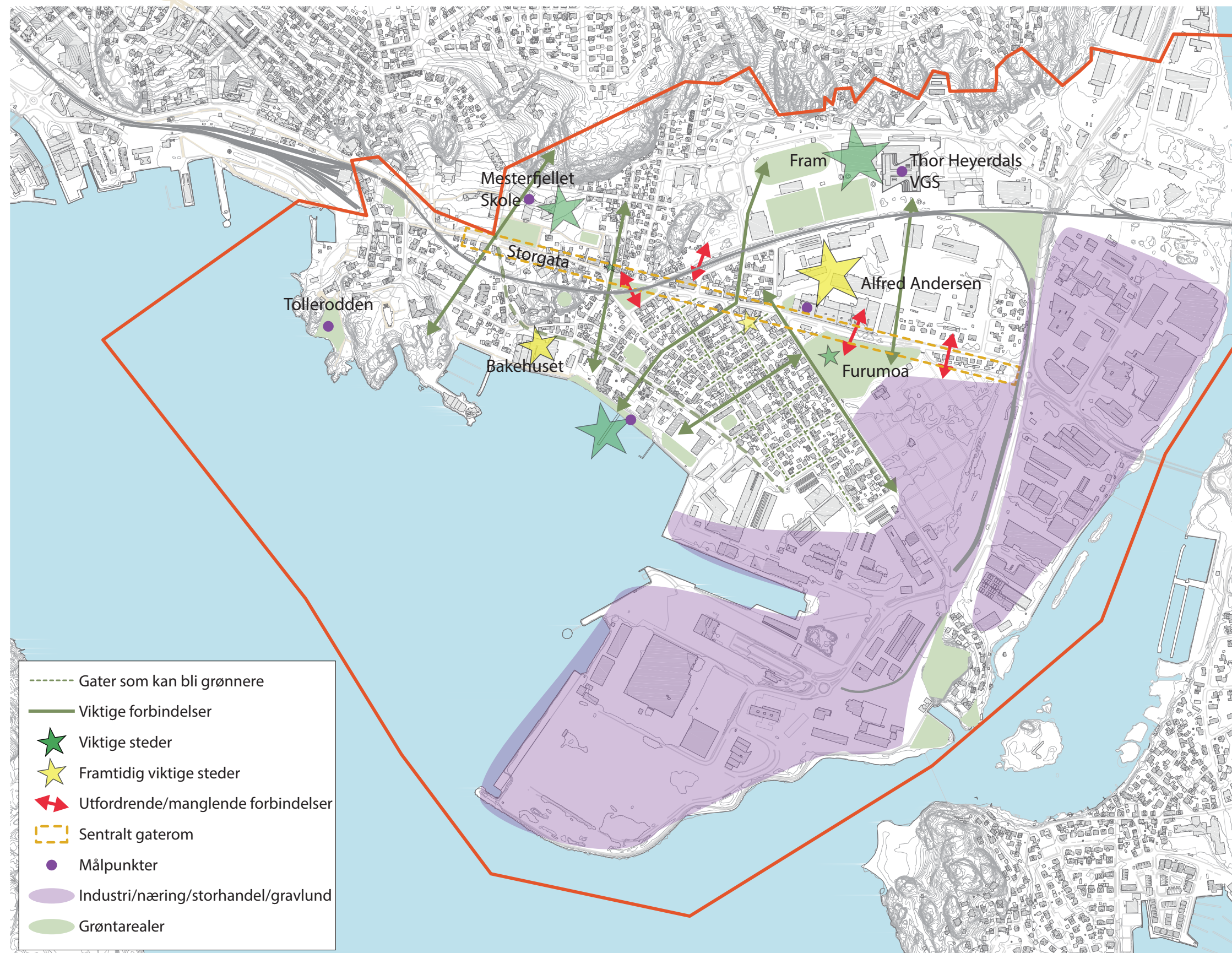
Det anbefales å utarbeide gatebruksplan for Torstrand på samme nivå som for Larvik sentrum, gjerne med fysiske løsninger og bruk som er anbefalt i hovednettet for de ulike trafikantgruppene. Eventuelt kan egen gatenormal for kommunen utarbeides. Lørenskog og Oslo kommunes gatenormaler har relevante eksempler. For å beregne helseeffekten av at flere går, sykler og reiser kollektiv kan man se på Helsedirektoratets kalkulator.

Enkelte av Torstrands-gatene kan benyttes for å teste ny gateutforming og -konsepter med flere bylivskvaliteter, i tråd med behovene som fremkommer av denne rapporten. Før permanent ombygging kan det etableres strakstiltak for opphold, gående og syklende. Det kan være midlertidig skilting, beplantning, bymøblering, benker eller arrangementer som gatefest. I tillegg er det behov for å redusere kantsteinhøyder og å innføre andre tiltak for universell utforming.

Viktige anbefalinger oppsummert:

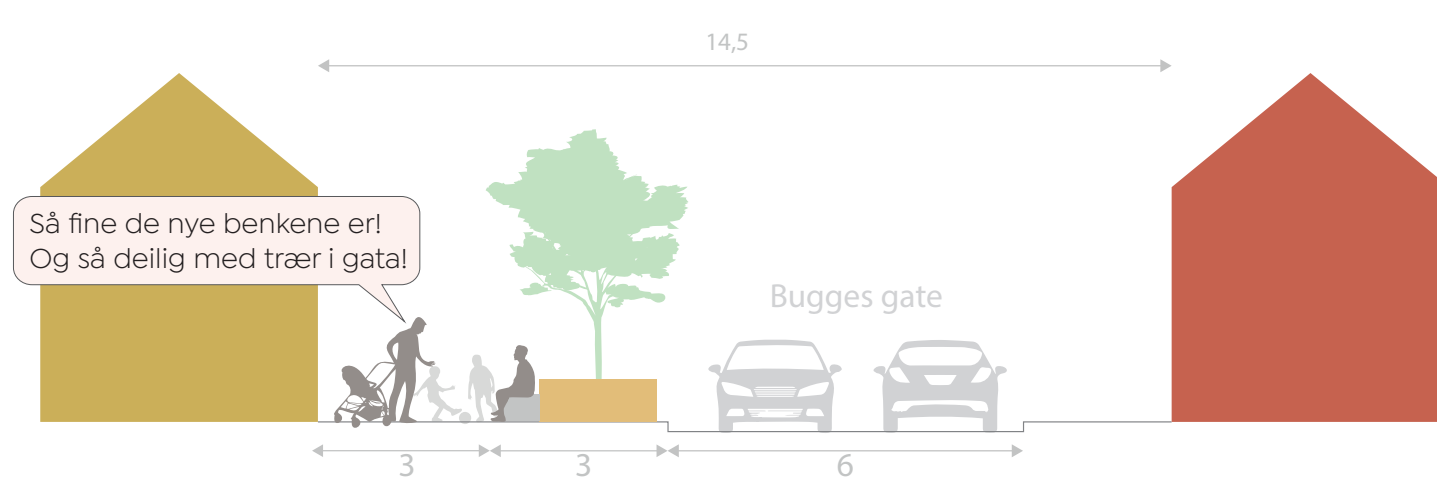
- Styrke kvalitetene med unik strandlinje og nasjonalt og regionalt viktig bygningsmiljø.
- Bevare og ruste opp historiske bygninger som Bakerhuset og området rundt Alfred Andersen-bygget.
- Forbedre belysning, parker og dusjer ved stranda for økt brukervennlighet.
- Utforming og oppgradering av gater med mer oppholdskvaliteter og grønne innslag.
- Trafikkregulerende tiltak som fartshumper, skilting, kryss- og gateinnsnevring, og annen utforming av gaterommene på de mest trafikkerte strekningene for å få dempe negative barrierevirkninger.
- Utvikle sykkelinfrastruktur og bedre tilgjengelighet for gående.

Figur: Anbefalingskart for byrom.

Figur: For å øke kvaliteten og aktiviteten i gatene har vi tatt utgangspunkt i et par eksempelsnitt for kvartalsstrukturen sør for Furumoa, her ser vi at det er plass til bredere fortau og trerekke innenfor dagens gatesnitt, her fra Bugges gate

Figur: For å øke kvaliteten og aktiviteten i gatene har vi tatt utgangspunkt i et par eksempelsnitt for kvartalsstrukturen sør for Furumoa, her ser vi at det er plass til bredere fortau og trerekke innenfor dagens gatesnitt, her fra Helgesens gate.

Planlagt VA-oppgradering på Torstrand bør føre til oppgradering fra vei til gate. Å bruke samme prinsipplesning på gater som likner i utforming og funksjon, vil gjøre planleggingen av ombygging mer kostnadseffektiv. Løsninger involverer typisk smalere kjørefelt, kryssinnsnevring (for lavere fart) og færre parkeringsplasser, som gir plass til bredere fortau, etablering av sykkelinfrastruktur, oppholdskvaliteter som benker og bord, servering, og/eller etablering av beplantning og overvannshåndtering. Transformasjon fra vei til gate kan gi gode og levelige gater for folk generelt, syklende og rullestolbrukere, bidra til bedre folkehelse og flere møteplasser. Behovet for overvannshåndtering tilsier at gateombygging som gir mer plass til natur er en kostnadseffektiv nødvendighet med mange andre positive effekter for folk og natur. Belysning, skilting, styrking og etablering av snarveier bidrar også til bedre forhold for gående.

Videre kan det etableres gjennomgående sykkelinfrastruktur på kort og lang sikt, med god vinterdrift for gående og syklende. Permanent sykkeltilrettelegging bør være sammenhengende, og gi særlig beskyttelse mot biltrafikken der denne oppleves som høy, eller å ha stor fart. Prinsipper for tilrettelegging kan være basert på sykkelfelt på én eller begge sider av veien, tilrettelegging for sykling i blandet trafikk, sykkelbokser og egne trafikkløys i signalregulerte kryss, innsnevring av kryss, opphøyde gangfelt og fartshumper og veivisningsskilt for sykkel.

Sektorinteresser kan gi motstand mot grep, prioriteringer og løsninger, også blant beslutningstakere. Det er derfor viktig med tydelig målstyring, god dialog og involvering av grunneiere og næringsutviklere, arealbruksplaner som støtter opp under vedtatte utviklingsplaner av gatene, og tydelig kommunikasjon av hva som ønskes oppnådd.

Figur: Eksempel på boliggate ombygd fra vei og bilparkering med omfattende overvanns- og oppholdskvaliteter. Biler har fortsatt tilgang, men på gåendes premisser. Eksempel fra Deichmans gate i Oslo er et eksempel i ytterste konsekvens som ikke nødvendigvis passer på Torstrand. Men det viser hva som er mulig å få til i rene boligater med relativt lav trafikk. Foto: Wikipedia/Helge Høifødt.

6.9. NYE UTENDØRS MØTEPLASSER

Anbefalingskartet peker på flere arealer med potensial som møteplasser, med enkle oppgraderinger eller større opparbeidelser. I andre områdesatsinger har etablering av møteplasser hatt en betydelig effekt på medborgerskap, altså styrken til lokale organisasjoner, frivillighet, og å skape nettverk mellom dem.

Det er viktig at oppgraderinger baseres på innsiktsanalyser om faktiske behov og preferanser, og med en tanke om hvilke målgrupper man skal nå ut til. Det bør først gjennomføres oppgraderinger i parker og møteplasser som har gode naturlige forutsetninger, som lite støy, og gode sol- og lysforhold. De prioriterte byrommene bør også ligge nært andre funksjoner hvor mange ferdes, som Fram eller nært kollektivtransport. I tillegg til oppgradering av plassene kan det også gis støtte til arrangementer og aktiviteter. Det er viktig å styrke forbindelsene mellom møteplassene, og å synliggjøre dem, for eksempel med skilting.

Et av områdene som med enkle grep har gode oppholdskvaliteter, er det som i dag er parkeringsområdet til Majas. Området ligger skjermet for støy fra Storgata, i umiddelbar nærhet til en etablert kafé og inne i den etablerte bystrukturen. En oppgradering til byrom kan være en omfattende prosess. Det anbefales derfor å begynne med en midlertidig løsning der deler av plassen kan opparbeides/ utvikles til møteplass med sittegruppe/sittemulighet for de som besøker Majas.

Det er også klokt å peke ut områder som er egnet for utvikling, som folk bruker i stor grad allerede. Eksempler er området rundt Fram og ved sjøen. Her er det mulighet til å tilrettelegge for potensiell bruk inne og ute, som øker sannsynligheten for suksessrike tiltak. Beliggenheten ved sjøen kan styrkes ytterligere gjennom etablering av badstuer som forlenger badesesongen, gjerne i regi av private.

Kilder

- [Planer og dokumenter - Larvik kommune, nettside](#)
- [Stedsforståelse Ihuga Arkitekter, 2024](#)
- [Putnam, R.D \(2000\) Bowling alone – The Collapse and Revival of American Community.](#)
- [Andersen, Bengt, Brattbakk, I. & Dalseide, A. M. 2017. Vinderenliv og Tøyenliv. Ro og uro i en segregert by. I J. Ljunggren \(red.\), Oslo - ulikhetenes by \(pp. 189-208\). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.](#)
- [Brattbak og Andersen, 2017. ODA Open Digital Archive: Oppvekststedets betydning for barn og unge](#)
- [Mest familie- og nabokontakt på bygda - SSB, 2009](#)
- [Meld. St. 32 \(2020–2021\) - regjeringen.no](#)
- [The significance of the social and material environment to place attachment and quality of life: findings from a large population-based health survey | Health and Quality of Life Outcomes. <https://link.springer.com/article/10.1186/s12955-022-02045-2>](#)
- [Blir vi stadig mer ensomme, SSB, 2021](#)
- [Støren og Rønning, Livskvalitet i Norge 2021, SSB](#)
- [Seniorer er mindre ensomme enn andre, SSB, 2024](#)
- [Boligundersøkelsen 2024, sluttrapport 205, Husbanken](#)
- [Putnam, R.D \(2000\) Bowling alone – The Collapse and Revival of American Community.](#)
- [Rosten, Territoriell stigmatisering og gutter som «leker getto» i Groruddalen, Norsk sosiologisk tidsskrift, 2017](#)
- [Bedre tverrfaglig innsats i bydel Søndre Norstrand, BTI, <https://www.oslo.kommune.no/helse-og-omsorg/barn-ungdom-og-familie/bti-bedre-tverrfaglig-innsats/bydel-sondre-nordstrand-bti/>](#)
- [Suksessfaktorar for godt bustadsosialt arbeid, Husbanken <https://husbanken.no/boligosialt-arbeid/suksessfaktorer/>](#)
- [Se TØIs tiltakskatalog for transport og miljø her: \[tiltak.no\]\(https://tiltak.no\) - Tiltakskatalog for transport og miljø](#)
- [Christiansen m. flere. Parkering - virkemidler og effekter, TØI, 2016](#)
- [veinorm-lorenskog-kommune_korrigert-04032024.pdf, \[https://www.lorenskog.kommune.no/f/p71/ib6574d5d-a2f9-4a6f-83e5-ae9987370878/veinorm-lorenskog-kommune_korrigert-04032024.pdf\]\(https://www.lorenskog.kommune.no/f/p71/ib6574d5d-a2f9-4a6f-83e5-ae9987370878/veinorm-lorenskog-kommune_korrigert-04032024.pdf\)](#)
- [Gatenormal for Oslo,2020. <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/134032-1674027225/Tjenester%20og%20tilbud/Gate%2C%20transport%20og%20parkering/Syssel/Sysselstrategier%20og%20dokumenter/Veiledere/Gatenormal%20for%20Oslo.pdf>](#)
- [Belande 2024. Helsekalkulator: Beregne helseeffektene når flere går, sykler og reiser kollektivt, Helsedirektoratet, 2024.](#)
- [Stortingsproposisjon Prop. 161 L 2024–2025](#)
- [Robbins, Edward.2005, Et nabolag uten naboskap: Virkningene av fornyelsen på Grünerløkka. I: Jonny Aspen, red. By og byliv i endring: Studier av byrom og handlingsrom i Oslo. 2005. utg.](#)

Vedlegg 2: Intervjuguide

Intro

Larvik kommune har inngått et samarbeid med staten for å løfte bydel Torstrand. Områdesatsingen er en felles innsats for å bedre levekårene, nærmiljøet og lokal-demokratiet for og med innbyggerne i bydelen.

Vi lager nå et kunnskapsgrunnlag, som gjør at kommunen kan finne fram til tiltakene med størst positiv effekt Torstrand og innbyggerne.

Det du deler i intervjuet vil vi bruke som kunnskap inn i en rapport vi skriver. Og vi anonymiserer så du ikke kan kjennes igjen, om du ikke ønsker det.

Stedsbruk

- Hva liker du best med Torstrand i dag? Hva liker du å gjøre?
- Hva savner du mest i Torstrand? Om ti år – hva har det blitt mer eller mindre av?
- Kartoppgave? Se på kartet – marker hvor du liker å gå eller oppholde deg. hva liker du med disse stedene? Marker hvor du ikke liker å oppholde deg eller gå. Forklar hvorfor.

Stedsidentitet

- Kan du beskrive Torstrands omdømme? Hvordan stemmer dette med ditt syn på Torstrand?
- Hva eller hvem er det som bestemmer over Torstrands omdømme?
- Fins det noen symboler på/som er typisk for Torstrand? Kan være kultur, en bygning, et sted e.l.
- Hva er typisk Torstrand?
- Om du ser ti år fram i tid. Hva tenker du skal være typisk Torstrand da? Noen endring?
- Hva må man være forsiktig med, og ikke endre på Torstrand i framtiden?

Stedsinteresser

- Hvem tenker du skal bestemme over utviklingen av Torstrand?
- Hva er viktig for barn og unge? Eldre? Folk som ikke snakker så bra norsk og minoriteter? Ungdom og unge voksne som står utenfor samfunnet? Andre viktige grupper?
- Hva kan kommunen gjøre for at det blir enklere for innbyggere, frivillighet og liknende å bidra til lokalmiljøet sitt?
- Er det et godt samarbeid i dag mellom frivillighet, organisasjoner, idrett, kultur, og kommune i dag?
- Hvor mye føler du at du kan påvirke utviklingen av Torstrand? Svar fra 1-10. utdyp svaret.
- Hvor mye føler du at ditt liv blir påvirket utviklingen av Torstrand? Svar fra 1-10. utdyp svaret.
- Hvilke forventninger har du til videre prosess, medvirkning og påvirkning?

Larvik
kommune

asplan
viak

